

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské výchovy

Sociální pedagogika

Mgr. Marta Krajčová

Letní tábor pro účastníky projektu

„Farnost blíž farnosti“

Bakalářský projekt

Vedoucí práce: Mgr. Helena Pospíšilová, Ph.D.

2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tento projekt vypracovala samostatně a uvedla v něm veškeré zdroje, ze kterých jsem při psaní projektu čerpala.

V Olomouci dne

.....
podpis studentky

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucí bakalářského projektu Mgr. Heleně Pospíšilové, Ph.D. za mnoho cenných rad a zkušeností, kterými mi velmi ochotně pomáhala řešit odborné a organizační problémy projektu. Zvláštní poděkování patří Mons. Janu Graubnerovi, arcibiskupu olomouckému, za záštitu pro práci s dětmi a mládeží. Poděkování patří též P. Janu Vianneyi Hanáčkovi, OCarm. za poskytnutí literatury a za cenné rady a rozhovory nad prací; Salesiánům Dona Bosca ve Zlíně za poskytnutí literatury, P. Františku Sedláčkovi za slova povzbuzení a podpory, P. Benediktu J. Křižanovi OCarm. a řádu karmelitánů za podporu při psaní této práce.

OBSAH

Úvod.....	6
1 Volnočasový projekt „Farnost blíž farnosti“	8
1.1 Vznik projektu.....	8
1.2 Cíle projektu.....	10
1.2.1 První cíl – Integrovaná výchova a vzdělávání.....	11
1.2.2 Druhý cíl – Zkušenost se společenstvím a pozvání k solidaritě	11
1.2.3 Třetí cíl – Vytváření schopnosti k spoluvytváření společnosti a církve	12
1.2.4 Čtvrtý cíl – Péče o děti a mládež, dnes zvláště chudou na lásku, hodnoty a vztahy v rodině.....	12
1.3 Obsah projektu.....	13
1.4 Materiální zabezpečení.....	13
1.5 Personální zabezpečení	14
1.6 Pravidla táborů a víkendových programů	14
2 Cílové skupiny účastníků	16
2.1 Předškolní věk (3–6 let)	17
2.2 Mladší školní věk (6–11 let).....	18
2.3 Střední školní věk – Pubescence (11–15 let).....	19
2.4 Starší školní věk – Adolescence (15–20 let).....	20
2.5 Období mladší dospělosti (20–30 let).....	23
3 Letní tábor pro účastníky projektu „Farnost blíž farnosti“	24
3.1 Charakteristika tábora.....	24
3.1.1 Organizace tábora	24
3.1.2 Informace na úvod	25
3.1.3 Místo pobytu	25
3.1.4 Personální zajištění	25
3.1.5 Přihláška	26
3.1.6 Táborová propagace	26
3.1.7 Program dne	26
3.1.8 Trička.....	29
3.1.9 Táborový deník	30
3.1.10 Táborové desatero.....	30
3.1.11 Malování do kroniky	31
3.2 Finanční zajištění tábora.....	31
3.2.1 Příjmy	31
3.2.2 Výdaje	32
3.2.3 Sponzor: Řeznictví Bořuta.....	32
3.3 Téma tábora.....	32
3.3.1 Uvedení do celotáborového tématu a motivace dětí	33
3.3.2 Táborové cíle.....	34
3.3.3 Hodnocení her.....	34
3.3.4 Řešení nepříznivého počasí.....	36
4 Průběh letního tábora pro děti a mládež od 6 let.....	37
4.1 Neděle – Příjezd do Rajnochovic.....	37
4.1.1 Doprava dětí.....	37

4.1.2	Přivítání, ubytování, informace	37
4.1.3	Večeře, rozdělení do kmenů a seznámení.....	38
4.2	Pondělí – Život na Velké Moravě.....	38
4.2.1	Dopolední hra – Autogramiáda.....	38
4.2.2	Odpolední hra I. – Velkomoravská štafeta	39
4.2.3	Odpolední hra II. – Velká banánová čvachtanice.....	40
4.3	Úterý – Památky Velké Moravy, Velehrad a okolí	41
4.3.1	Dopolední hra – Skrývačky.....	41
4.3.2	Odpolední hra – Nakrm se.....	42
4.4	Středa – Slované a Velká Morava	43
4.4.1	Odpolední hra – Věčně foukám bubliny.....	44
4.5	Čtvrtek – Celodenní výlet	45
4.5.1	Putujeme po Moravě.....	45
4.6	Pátek – Slovanský jazyk a písmo	46
4.6.1	Dopolední hra – Napiš dopis v hlaholici	46
4.6.2	Odpolední program – Fotbalový turnaj.....	47
4.7	Sobota – Příchod Cyrila a Metoděje na Moravu.....	48
4.7.1	Dopolední hra – H. V. v T. P.	48
4.7.2	Odpolední program – Procházka po okolí (příjezd kněze, v přírodě slavíme svátost smíření, po návratu mše svatá)	49
4.8	Neděle – Konec tábora a odjezd z Rajnochovic.....	50
	Závěr	51
	Seznam příloh.....	52
	Seznam zkratk	53
	Bibliografie.....	54
	Přílohy	57

ÚVOD

Každý z nás během svého života vstupoval nejednou do prostředí, kde měl možnost si vybrat z nabídek volnočasových aktivit, které ho zaujaly a kterých se následně účastnil. Tím také vyplňoval svůj volný čas a prožíval mnoho radostí, napětí i štěstí z dosažených výsledků.¹

Tématem využití volného času se stále více zabývají školní instituce, aby podpořily snahu nabídnout dětem spektrum vyžití ve svém volném čase. Zdá se nám však, že čím více aktivit se dětem nabízí, není to vždy záruka toho nejlepšího řešení. Často si totiž samy děti nedokážou z nabízených činností vybrat a aktivně se do nich zapojit. Přes veškerou snahu vyučujících, kteří s dětmi rozebírají jejich nadání a schopnosti, se přesto nedaří vždy děti podchytit – ty jsou spíše apatické a bez chuti do něčeho se zapojit. Avšak bez trpělivého vedení prostřednictvím rodičů, pedagogů či vychovatelů nelze dosáhnout správné nasměrování dětí k chápání důležitosti volného času a k jeho správnému a smysluplnému využití.

Předkládaný projekt „Farnost blíž farnosti“ vznikl z naší jedenáctileté pedagogické praxe jako vyučující náboženství na několika základních školách ve třech děkanátech olomoucké arcidiecéze. Nevznikl ihned. Děti i mládež přicházely, protože se jim zdálo, že jedna vyučovací hodina náboženství jim jednoduše nestačí a chtěly se společně scházet, hrát divadlo, zpívat, povídat si o všem, co prožívají.

Potýkali jsme se v prvních letech s velkými těžkostmi a nepochopením ze strany kněží, kteří byli ne vždy naklonění, vstřícní a otevření k práci s dětmi. Z řad dětí však stále více vycházely impulzy trávit společně volný čas. Pět let jsme přemýšleli, jak dětem i mladým vyhovět; jak prakticky uskutečnit to, co by si přáli. Zdálo se nám však důležité spolu být, pokud o to žádají.

Přicházely rovněž těžkosti i obavy z přílišné náročnosti: organizace, zajištění stravování a nákupu surovin, přípravy her, programu, hledání zdravotníka. S tím vším následně pomáhali další přicházející kněží z různých farností, a tak vznikaly postupně víkendové programy pro děti a mládež (od pátku večera do nedělního oběda), či týdenní letní tábor. Čas běžel, a po prvních pokusech být spolu se počty dětí i mládeže natolik

¹ Srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. 1. vyd. Portál: Praha 2008, s. 7. ISBN 978-80-7367-473-1.

rozrostly, že jsme tato víkendová setkávání, potažmo i letní tábory, pro různost míst, odkud děti přijížděly, nazvali „Farnost blíž farnosti“. Na programy se sjížděli a sjíždějí zájemci z různých farností olomoucké arcidiecéze, aby byli spolu, něco prožili a něco pěkného si odváželi zpět do svým všedních dnů. Tyto programy běží plynule již sedmým rokem.

V předkládaném bakalářském projektu se v 1. kapitole zabýváme vznikem samotného projektu „Farnost blíž farnosti“, s jeho obsahem a cílem. Nahlížíme na péči o děti a mládež, dnes zvláště chudou na lásku, hodnoty a vztahy v rodině. Je zároveň prevencí, jak pracovat s dětmi a mládeží tak, aby se na víkendové programy rádi vraceli.

Ve 2. kapitole se dotýkáme psychologických aspektů výchovy ve volném čase. Tyto aspekty tvoří základní charakteristiku jednotlivých údobí dítěte – účastníka projektu. Třetí kapitola popisuje zamýšlený a předem připravovaný letní tábor pro účastníky projektu „Farnost blíž farnosti“. Popisuje charakteristiku a místo tábora, informace, personální zabezpečení, denní harmonogram či desatero táborníka.

V poslední, 4. kapitole popisujeme blíže zamýšlený projekt pro účastníky, který by měl proběhnout v srpnu tohoto roku. Projekt by mohl sloužit jako podklad jiným farnostem, které na své tábory prozatím nepřijímají děti z jiných farností. Je též pozváním pro duchovní správce, aby využívali různorodých nabídek z projektu „Farnost blíž farnosti“ pro děti a mládež jejich farnosti. Takto dětem pomohou smysluplně a užitečně trávit volný čas, budovat nová přátelství a kamarádství, která děti zvláště dnes tolik hledají a potřebují.

Zároveň jsou to kněží sami, kdo mohou oslovit, získávat a motivovat další mladé lidi v zapojení se do dobrovolné práce s dětmi a pro ně i ve své farnosti. A konečně, budou mít nové možnosti, jak přijíždět za svými „dětmi“ a setkávat se s nimi. Mnohdy s nimi totiž žádný kontakt ani nemají.

1 VOLNOČASOVÝ PROJEKT „FARNOST BLÍŽ FARNOSTI“

Děti i mladí lidé z různých farností touží po tom, aby jejich schopnosti a talenty byly probouzeny a odkrývány. Hledají osobní rozhovor a oslovení: „Potřebuji tě! Ty to zvládneš!“ Jak jednoduchá slova, která potřebují slyšet; jak často zůstávají v rodinách i školách nevyřčena. Tato slova také poukazují na Boha, který potřebuje každého z nás. Každému z nás dal úkol a očekává od nás nasazení. On sám povzbuzuje k velkým věcem, kterých bychom se sami neodvážili.² „Každý je důležitý a má své nezastupitelné místo. Snažme se mít své oči, uši, srdce otevřená, abychom slyšeli, viděli a vnímali slabé, malé, tiché, nenápadné a posmívané. Všechny ty, které tak často přehlízíme, ty, kterým nikdo nenaslouchá.“³

1.1 Vznik projektu

Projekt „Farnost blíž farnosti“ vznikl z iniciativy a potřeby dětí a mladých lidí. Situace se začala odehrávat před 8 lety naší výuky náboženství v různých farnostech vizovického, zlínského a vsetínského děkanátu. Samy děti i mládež staršího věku za mnou během let náboženství⁴ přicházely a prosily mě, abych je někam vzala na víkend a abych s nimi podnikala, co by je bavilo.

Každý z nich je jedinečná a originální bytost, která prožívá svůj všední život. Nechtějí jej však prožívat sami. Mají intenzivní potřebu sdílet prožitky svého života společně: bolesti i zklamání, radosti i těžkosti, úspěchy i pády; potřebují nalézt někoho, kdo se vcítí do momentální prožívané situace, kdo umí porozumět, dodat odvalu, ukázat směr, možnou cestu jít dál životem. Tím roste důvěra ve vztahu vychovatel – katecheta a svěřenec, na kterém je pak rozvíjen vztah k Bohu.

² Srov. BENEDIKT XVI. *365 dní s Benediktem XVI.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 161. ISBN 978-80-7195-337-1.

³ Každý má své místo. *DUHA : katolický časopis pro děvčata a chlapce*, 2009, roč. 10, č. 2, s. 16. ISSN 0862-1985.

⁴ Dnes se výuce věnujeme nepřetržitě 12 let ve dvou děkanátech a třetím rokem v děkanátu Vsetín.

Na jejich přání jsme spolu s ředitelem jedné základní školy uspořádali před šesti lety čtyřdenní prodloužený víkend, o podzimních prázdninách, do Kostelního Vydří. Byli jsme velmi překvapeni, že se přihlásilo tolik zájemců a že se naplnil celý autobus dětmi od 1. do 7. třídy. Nejmenšímu účastníku byly tehdy tři roky a jeho maminka patřila do týmu kuchařek.

Během let vznikaly různé programy zaměřené na výchovu a vzdělávání, na smysluplné trávení volného času s výchovou ve víře a ke křesťanským hodnotám.

V současné době se během školního roku konají různě zaměřené víkendové programy: např. v září, pro děti a mládež zaměřený za začátek školního roku; v říjnu, formační a vzdělávací program pro animátory a ty, kteří pomáhají s tvorbou programů; víkend pro ministranty; tradiční adventní víkend spojený s prožíváním adventu a smyslu Vánoc; na konci ledna pak netradiční oslava vysvědčení s karnevalem. V únoru je to postní víkend zaměřený na symboliku postní doby a proč je dobrý půst, a velikonoční víkend zaměřený na symboliku Velikonoc a co Velikonoce znamenají pro nás. Následuje další formační víkend pro animátory v rámci postní doby a víkend pro ministranty. Na konci května je na programu další víkend zaměřený tematicky tak, jak navrhuje kněz.

A blíží se konec školního roku a s ním jsou spojena také jednodenní putování pro děti a mládež z vyučování náboženství. Každý rok jde o dva dny, většinou pondělí a úterý v posledním týdnu měsíce června. Různě spojené farnosti společně putují na některá místa. Protože jde vždy o více účastníků, objednává se na každý den autobus.

Během let jsme navštívili farnost Boršice u Blatnice a poutní místo Blatnice pod sv. Antonínem, poutní místo Štípa a Svatý Hostýn, Arcidiecézní centrum života mládeže v Rajnohovicích a lázeňské město Teplice nad Bečvou a Zbrašovské jeskyně.

Naše cesty během let vedly dále na poutní místo Panny Marie Karmelské do Kostelního Vydří, poznávali jsme klenoty města Olomouce, s prohlídkou semináře a chrámu sv. Michala, kaple sv. Jana Sarkandra, arcibiskupského paláce. Další kroky pak směřovaly do olomoucké katedrály sv. Václava a do Olomouce-Hejčína. Na konci června loňského školního roku jsme navštívili televizi Noe. Měli jsme možnost setkat se s ředitelem televize Noe P. Leošem Ryškou, SDB a přímo ze studia být účastnými přímého přenosu v televizi Noe mše svaté s dětmi za uplynulý školní rok.

Při putování je jeho vyvrcholením slavnostní mše svatá na poděkování za uplynulý školní rok, zároveň s prosbou o požehnání na prázdniny. Do volného programu již neodmyslitelně patří nákup suvenýrů a dárečků pro příbuzné, hry, vzájemné povídání a prožívání společného dne.

Vždy je v autobuse při putování přítomen kněz, zdravotník a další pedagogický dozor, letos i ze strany rodičů, kteří přijali pozvání putovat s námi. Putování na konci školního roku patří mezi oblíbené aktivity, na které se děti velmi těší. „*Affictus lentae celeres gaudentibus horae*“ – „*Smutným hodiny ubíhají pomalu, ale veselým přímo letí.*“⁵ A nám čas velmi rychle uběhne. Ještě neskončí jedno putování a děti se už ptají, kam pojedeme příští rok.

Když děti vidí, že dospělí kolem nich i přes určité těžkosti žijí svůj život s radostí a nadšením, vyroste i v nich lehceji hluboká radost ze života, která jim pomůže úspěšně zvládnout různé překážky v jejich životě.⁶

1.2 Cíle projektu

K dosažení nějakého cíle vytváříme projekty. Ty vycházejí z konkrétní situace a z potřeby skupiny.

Mezi cíle projektu „*Farnost blíž farnosti*“ patří nejen tvorba a nabídka programů pro děti a mládež tak, aby se učili chápat a dobře, smysluplně a kvalitně využívat svůj volný čas, ale patří zde též důležité přijetí a chápání volného času jako své životní hodnoty i jako božího daru, se kterým se učíme hospodařit, zacházet a jej využívat.

Je zároveň pozváním pro děti a mládež zlínského, vizovického a vsetínského děkanátu účastnit se, podle zájmu, programů, kde by zakoušeli potřebu a radost v navazování nových kontaktů s vrstevníky, poznávali farnosti a duchovní správce v nich, ale také aby spoluvytvářeli společenství, kde se předávání víry a evangelia děje praktickým způsobem.

⁵ BOSCO, J. *Můj život pro mladé*. Praha: Portál, 2007, s. 70. ISBN 978-80-7367-247-8.

⁶ Srov. BENEDIKT XVI. *365 dní s Benediktem XVI*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, s. 183. ISBN 978-80-7195-337-1.

K tomu nám pomáhají konkrétní cíle Dona Bosca, z nichž čerpáme, a kdy, podobně jako on, prožíváme různé životní situace dětí i mladých lidí a podporujeme je při zvládnání jejich vlastního života. Tak se stanou poctivými občany a dobrými křesťany.⁷

1.2.1 První cíl – Integrální výchova a vzdělávání

Snažíme se doprovázet děti i mladé lidi a být jim nablízku, aby se stávali samostatnějšími a zodpovědnějšími osobami každé doby. Snažíme se je vychovávat a vést, podporovat a zvat k objevování krásy víry, života s Bohem skrze cestu Ježíše Krista v jeho poselství jako životní orientaci a pomoci na jejich vlastní cestě. K pedagogice též patří kulturní, ekologické, sociální a náboženské vzdělávání.⁸

1.2.2 Druhý cíl – Zkušenost se společenstvím a pozvání k solidaritě

Chceme dětem i mladým lidem pomáhat prožívat jejich život ve společenství a solidaritě. Při hrách i sportu, zpívání či malování, na cestách i při odpočinku, zážitkových akcích či rozhovorech, jídle i náboženských slavnostech se snažíme poukazovat na důležitost společenství, aby tak i oni objevovali tuto hodnotu a krásu. Snažíme se jim pomáhat, aby byli schopni ve společenství žít a aby okamžiky svého života prožívali s druhými a pro druhé.⁹

⁷ Srov. VÁŇOVÁ, J. a KAPLÁNEK, M. *Práce v salesiánském duchu : příručka pro spolupracovníky v salesiánských dílech v ČR*. Praha: Salesiánská provincie Praha, 2002, s. 14.

⁸ Srov. tamtéž.

⁹ Srov. tamtéž, s. 14-15.

1.2.3 Třetí cíl - Vytváření schopnosti k spoluvytváření společnosti a církve

Děti a mladí lidé jsou prvními apoštoly mezi dětmi a mládeží. Proto se společně s nimi chceme zasazovat o kulturu života v naší společnosti a přispívat k přijímání hodnot solidarity, práva a míru.¹⁰

1.2.4 Čtvrtý cíl - Péče o děti a mládež, dnes zvláště chudou na lásku, hodnoty a vztahy v rodině

Naše společnost prožívá, a pociťujeme to všichni, narůstající chudobu, která se zvláštním způsobem dotýká zvláště mladé generace. Jde o konzumní způsob života, rozpadající se manželství, život v rozbité rodině, rodiny bez uzavření manželství (tzv. na hromádce), nedostatek času ze strany rodičů na výchovu a prožívání života svých dětí, násilí v rodinách, hádky, alkoholismus na straně jednoho či obou rodičů, hrubost.

O to intenzivněji se ujímáme děti a mladých lidí, takto chudých, kteří na programy přicházejí z výše uvedených důvodů, a zastáváme se jich. Právě oni potřebují ještě více lásky a pocitu záchrany, obejmutí, porozumění, bezpečí, klidu; oázu přátelského a láskyplného prostředí, kde se snažíme o propojení reality jejich života a víry, náboženství a výchovy, evangelia.¹¹

Toto vyučování svěřených spočívá i na předávání vlastních zkušeností prostřednictvím různých příkladů a příběhů ze života. Tak se svěřenci učí vyjadřovat se a umět vyprávět prožitky ze svého života beze studu a strachu. To jim pak v budoucnu pomůže neuzavírat se do sebe, ale překážky zdolávat, mluvit o nich s někým, ke komu mají důvěru, protože je třeba se k nim postavit a rozhodnout se je řešit.

Děti i mladí lidé se chtějí na programech bavit. Protože jsme sami veselí, vedeme je k veselosti, vzájemnému povídání, žertování a k radostnému prožívání přítomných okamžiků života. Každý den je nám přece nabízen proto, abychom ho s radostí prožívali a každý den si něco pěkného uchovali.

¹⁰ Srov. tamtéž, s. 15.

¹¹ Srov. tamtéž.

Pedagogové (laici i kněží) jsou pedagogy vyprávění. Právě tímto prostřednictvím se snažíme o dobrodružné vyprávění příběhů ze svého života.

Klademe u dětí i mladých lidí také důraz na to, aby si hledali správné a dobré kamarády. Don Bosco tyto kamarády rozdělil do tří kategorií: 1) *zlí* – těm je třeba se vyhýbat; 2) *lhostejní* – ty je třeba zdravit; 3) *dobří* – s těmi je třeba se stýkat.¹²

1.3 Obsah projektu

Všechny naše činnosti, výchova, vzdělávání, vyučování a veškeré nasazení ve volnočasových programech pro děti, mládež i dospělé musí být zaměřeny na lásku, která nikdy nebude mít konce. Ve všem a vždy je třeba poukazovat na lásku našeho Pána, aby tak bylo viditelné a pro každého uchopitelné, že křesťanské ctnosti mají svůj původ v lásce, a ta je konečným a posledním cílem člověka. To je tedy nejdůležitější: abychom nikomu nic nebyli dlužni kromě lásky. Jde o takovou lásku jednoho k druhému, která všechny spojuje a která je smyslem veškeré činnosti, hnacím motorem každého programu.¹³

1.4 Materiální zabezpečení

Programy pro děti a mládež se konají na farách v blízkém okolí bydliště dětí i mládeže, např. na faře v Březnici, Hošťálkové, Horní Lhotě či Rajnochovicích. Např. součástí vybavení v Rajnochovicích jsou pokoje pro chlapce a děvčata, nábytek, jídelna, pokoje pro kuchařky, zařízená kuchyně, další dva sály pro činnosti, stolní hry, časopisy, knihovna, projektory, sociální zařízení a sprchy. Pro výukové programy je používán přenosný počítač s DVD filmy a pohádkami. Pro venkovní vyžití je krásná příroda, hřiště se sportovními potřebami a krytý areál na florbal či aktivity, když prší.

Na jiných farách jsou k dispozici pokoje pro chlapce a dívky, sociální zařízení, vybavená kuchyně, možnost zapůjčení promítacího plátna a projektoru, využíváme

¹² Srov. BOSCO, J. *Můj život pro mladé*. Portál: Praha, 2007, s. 211-212. ISBN 978-80-7367-247-8.

¹³ Srov. KKC. Praha: Zvon, 1995, čl. 25. ISBN 80-7113-132-6.

okolní přírodu, různé jiné potřeby však, jako jsou knihy, hry, časopisy, zpěvníky či materiály ke kreativním činnostem a různé jiné potřeby, zajišťuje hlavní vedoucí ve spolupráci s kněžními a týmovými pomocníky. Další péče o materiální vybavení spočívá v doplňování a zlepšování těchto podmínek, zvláště pro výtvarné, poslechové či sportovní činnosti.¹⁴

1.5 Personální zabezpečení

Pedagog volného času má mít pedagogické vzdělání, manažerské schopnosti a být organizačně flexibilní. Umí připravit a zorganizovat různé aktivity pro volný čas a různé věkové skupiny. Má být komunikativní a kreativní, s cílem vychovat a získat široký okruh spolupracovníků. Ovládá bezpečnostní předpisy a aplikuje pedagogické zásady volného času. Má právní vědomí a zvládá základní manažerské dovednosti.

Odborné zaměření je dále prohlubováno dalším studiem, např. sociální či speciální pedagogiky, akreditovanými kurzy či samostudiem. Podle počtu účastníků - hranice pro víkendový program je 30 účastníků a pro týdenní letní tábor je hranice 40 účastníků - zajišťuje několik kvalifikovaných pedagogů, kteří jsou pravidelnými či vychovávanými spolupracovníky z řad mládeže, účastných na programech, studenti středních pedagogických a zdravotních škol z řad mládeže, dále zdravotník, kněz a pomocníci z řad mládeže, dovršující 16 let věku, a tým kuchařů.¹⁵

1.6 Pravidla táborů a víkendových programů

Ke každé práci s dětmi a mládeží patří jasně vytyčená pravidla. Slouží k uvědomění si, že jejich respektování povede všechny účastníky k příjemnému prožitku a chuti účastnit se dalších podobných akcí. Při jejich nedodržení bude třeba osobního rozhovoru o problému, který vznikl; pohled ostatních, kteří se programu účastní a

¹⁴ Srov. HEŘMANOVÁ, J. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. 2. vyd. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor pro mládež, Národní Institut dětí a mládeže, 2009, s. 71. ISBN 978-80-86784-77-9.

¹⁵ Srov. tamtéž, s. 72-73.

kriticky pohlížejí na situaci, která nastala; spolupráce s rodiči či dalšími institucemi, napomáhajícími odstranit nežádoucí účinky chování či jednání.

K tomu všemu patří jasně vymezená pravidla, která je povinen každý účastník respektovat. Všichni jsou s nimi seznámeni jak při zahájení letního tábora, tak při zahájení víkendového programu. V případě letního tábora jsou tato pravidla po celý tábor vyvěšena na viditelném místě, aby si je všichni mohli připomínat a vedoucí na ně odkazovat. Tato pravidla – táborová – jsou též popsána v praktické části tohoto bakalářského projektu (podkapitola 3.1.10).

Pravidla víkendových programů dostává každý účastník osobně a je s nimi seznámen na úvod víkendového setkání.

V projektu „Farnost blíž farnosti“ jsou stanovena pravidla tak, aby se každý účastník cítil přijímaný, ohodnocený, milovaný nejen lidmi, ale samotným Bohem; patřil do společenství všech, kteří jsou na programu jako na jedné lodi, bez rozdílu. Tato pravidla jsou též formačním prostředkem, kterým působíme na harmonický rozvoj každého jednotlivce, v uvědomování si sebe sama a své vlastní hodnoty.

Pravidla jsou též výraznými formačními prvky pro vedoucí a animátory, kteří jsou ochotni věnovat se ve svém volném čase práci s dětmi a mládeží a uvědomovat si sebe sama v zodpovědnosti za všechny, které dostali svěřeny. Tato pravidla (táborové desatero) uvádíme v podkapitole 3.1.10.

2 CÍLOVÉ SKUPINY ÚČASTNÍKŮ

Osobnost každého člověka prochází během jeho života vývojem, který je ovlivňován mnoha činiteli. Tito činitelé působí u každého jedince individuálně a odlišně, neboť každý člověk je individualita. Přesto můžeme říci, že jednotlivá údobí člověka mají společné znaky, které jsou pro něj charakteristické.¹⁶ Z něj vychází úsilí o všestranný rozvoj celého člověka a potažmo celého lidstva.¹⁷

Během naší pedagogické praxe jsme se setkávali s cílovými skupinami v různých ročnících základní školy, i s mladšími dospělými, kteří nás sami vyhledávali k rozhovorům. Během let zjišťovali jednotlivci, že cítí potřebu s námi hovořit o svých starostech, radostech, trápeních; potřebovali pomoci vysvětlit pro ně obtížné věci, rodinné situace. To znamenalo dát k dispozici přestávky a věnovat čas jak mezi vyučovacími hodinami, tak po nich. Stávalo se nám také 8 let, že jsme za celá léta neměli jedinou přestávku. Zpětně při pohledu na pedagogické působení vnímáme, jak velmi důležité bylo s těmi, kteří hledali, s kým sdílet svůj život, být k dispozici a jednoduše zůstat s nimi a pro ně.

V těchto okamžicích byli velmi otevření sdílet většinou svá trápení. Patřily mezi ně zvláště problémy s rodiči: jejich nezájem, nedostatek času, podrážděnost, hádky mezi nimi. V mnohých případech to bylo domácí násilí: vyhrožování, zesměšňování, ponižování, hrubé zacházení (i fyzické), alkoholismus jednoho z rodičů, hádky. Dále problémy s kamarády, generační problémy při soužití se starými rodiči (babička a dědeček), problémy s učiteli, v zaměstnání, s partnerem.

Mnohdy vyšlo z úst těchto nešťastných, že by chtěli odjet alespoň na víkend. Změnit prostředí a chvíli nemyslet na to, co mají kolem sebe. Z tužeb těchto našich žáků i svěřených osob vznikla nutnost začít pro ně připravovat volnočasové programy: zpočátku víkendy, od pátku odpoledne do neděle odpoledne. Víkendy přibývaly a se

¹⁶ Srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008, s. 83. ISBN 978-80-7367-473-1.

¹⁷ Srov. BENEDIKT XVI. *Caritas in veritate : láska v pravdě : encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě* z 29. června 2009. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009, čl. 79. ISBN 978-80-7195-414-9.

zájmem se ho účastnily a dále účastní různorodé cílové skupiny, o kterých pojednává tato kapitola.

Vždy nás mrzelo rodinné zázemí dětí i mladých lidí. Přitom rodiny mají vytvořit takové prostředí, které je oživované láskou a úctou k Bohu i k lidem; že celá výchova jejich dětí, po stránce osobní i společenské, má být tímto proniknuta. A tak se má stát rodina první školou občanských ctností, které potřebuje každá společnost.¹⁸

Po celá léta jsme čím dál více po osobních rozhovorech vnímali, že tím nejdůležitějším, po čem touží, je sdílet svůj život s někým, kdo je respektuje a bere vážně. Toužili slyšet, že jsou milováni.

Z toho všeho vyústilo organizování různě zaměřených výchovně-vzdělávacích programů, vycházejících z otázek a potřeb všech těch, kteří s námi sdíleli události svého života. Později se osvědčilo organizování týdenních letních táborů, kde přibývalo ještě více prostoru a okamžiků k osobním rozhovorům a sdílení. V posledním čase také přibývají noví účastníci, které přivádějí na programy ti, kteří se jich účastní.

Při každé příležitosti se proto snažíme dávat všem najevo, že je máme rádi. Připomínáme jim, jakou máme radost z jejich narození a ze setkání s nimi. Tím mohou nabývat odvalu překonávat obtíže a tato láska jim dává povzbuzení k odvaze. Tato slova od vlastních rodičů mnohdy někteří nikdy neslyšeli a tolik je slyšet potřebují.

Proto v této kapitole popisujeme cílové skupiny dětí a mládeže, kteří jezdí na víkendové programy a pro které je projektován níže uváděný letní tábor.

2.1 Předškolní věk (3–6 let)

Tento věk dětí předškolního věku v sobě zahrnuje jak tělesný, tak rozumový vývoj. Děti nápadně rostou do výšky a přestávají být baculaté. Rozvíjí se svalstvo a zdokonaluje se činnost orgánů. Zpevňuje se kostra, proto děti potřebují mnoho pohybu. Pro zdokonalování svalů rukou je důležité např. modelování plastelíny či malování. Rozumový vývoj v sobě zahrnuje zlepšování vnímání, kupříkladu poznávání barev či zvuků. Mají obraznou paměť, která se postupně vyvíjí a zlepšuje. Jejich fantazie je velmi bohatá, ale pozornost velmi nestálá a krátkodobá. Potřebují nějakým způsobem

¹⁸ Srov. JAN PAVEL II. *Familiaris consortio* : apoštolská adhortace Jana Pavla II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě z 22. listopadu 1981. 2. vyd. Praha: Zvon, 1996, čl. 36. ISBN 80-7113-161-X.

zaujmout. V řeči jsou zřejmé velké pokroky, které spočívají ve větší zásobě slov. Díky ní pak mluví souvisleji a správně. Důležité a velmi potřebné jsou kladné city, neboť děti se jeví jako velmi stydlivé a plaché. Lépe tak ovládají samy sebe a stanovují si neblížší cíl. Potřebují vrstevníky a animátory, u nichž cítí bezpečí a kteří probouzejí důvěru a cit. Nemají konkrétní a vyhraněné zájmy a jejich schopnosti jsou nerozvinuté. Velmi dobře se však zapojují do hry.¹⁹

2.2 Mladší školní věk (6–11 let)

Děti mladšího školního věku nápadně rostou do výšky. Stále se jim vyvíjí kostra, chrup a potřebují mnoho pohybu. Rozumový vývoj je ovlivněn prostředím, ve kterém probíhá vyučování, přípravou do školy a způsobem, jak dítě tráví a využívá volný čas. Jeho vnímání je dokonalejší, je zřejmé zlepšení pozornosti, ze které se vyvíjí dále pozornost záměrná. Důležitá je motivace k zajímavé činnosti. Mají velmi živé představy a pokud tyto představy vycházejí z vlastní zkušenosti, jsou ještě živější. Jejich paměť je názorná a mechanická. Odlišují představu od skutečnosti a jejich myšlení je konkrétní. Vzhledem k tomu, že dochází ke zvětšování slovní zásoby, používají děti delší věty a řeč ovlivňují činitelé jako je prostředí, vychovatelé či televize.

V oblasti citu je obava z citů záporných (mají z nich strach), např. špatné známky ve škole. Proto potřebují kladné city, avšak oblast citová je ještě nestálá. Tato nestálost se projevuje např. ve studu z nahoty, ve ctižádostivosti, trémě či pocitu křivdy. Jsou velmi zvědavé a mají vkus, je však zapotřebí autority, která jim pomůže a bude vychovávat k mravním zásadám, protože samy děti si je stanovit nemohou. Protože jednají na základě impulzů, potřebují rovněž autoritu, která bude usměrňovat s láskou tyto impulzy. Navazují nové vztahy nejen k učitelům, nýbrž i k vrstevníkům. Zvláště v této době, kdy se potýkáme celosvětově s krizí vztahů, zvláště v rodině, potřebují děti zakoušet harmonické vztahy a život v rodině. Ta má na prvním místě utvářet citové vnímání dětí a citové vazby. Protože mají děti mnoho koníčků a zájmů, potřebují také

¹⁹ Srov. HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008, s. 84-85. ISBN 978-80-7367-473-1.

citovou odezvu, pochvalu, sebeuplatnění a povzbuzení. Dále se rozvíjejí schopnosti a přetrvává zájem o hry, spíše však o hry složitější.²⁰

2.3 Střední školní věk – Pubescence (11–15 let)

Jde o období velkých tělesných a duševních změn v souvislosti s činností pohlavních žláz. Probíhají velké biologické změny projevující se neklidem, nevyrovnaností, výbušností. Toto období je nazýváno obdobím druhého vzdoru, která se projevuje kritičností k autoritám. Probíhá nerovnoměrný, intenzivní tělesný rozvoj. Nervová soustava není schopna snášet silné, nebo příliš monotónní podněty. Vychovatelé musí počítat se zvýšenou vzrušivostí a afektivními bouřlivými reakcemi, nebo naopak s apatií a nesoustředěností. Pohlavní zrání začíná v průměru kolem dvanáctého roku.

Dochází rovněž k rozvoji poznávacích procesů, zdokonaluje se vnímání, je uvědomělejší a přesnější. Zkvalitňuje se pozornost, vyučování má vliv na záměrné pozornosti. V souvislosti s upevňováním zájmů paměť prodělává také významné změny: záměrnost zapamatování, trvalost a rozsah paměti, větší pohotovost. Dochází k oživení fantazie, zdokonalování reprodukční fantazie a tvůrčí fantazie. V myšlení dochází k rozvoji schopnosti abstrakce a zobecňování, logické myšlení na základě pochopení. Dospívající z nedostatku zkušeností a odporu ke kompromisům často docházejí k unáhleným a neobjektivním závěrům.

City hrají velkou úlohu. Jsou hlubší, rozmanitější, dochází k velkým změnám v oblasti mravních citů. Roste snaha o samostatnost v hodnocení lidí z hlediska morálky a utváření si vlastního systému hodnot. Velmi typické je střídání nálad, kolísání citů od nadšení k pesimismu. Velký vliv na formování mravních hodnot má skupina vrstevníků. Intelektuální city se taktéž rozvíjejí. Roste zvědavost se zájmem o určitou oblast lidské činnosti (řada příležitostí v rámci vyučování i pedagogicky ovlivňovaných volnočasových aktivit

Rozvoj volního jednání vede k větší uvědomělosti v rozhodování a realizaci cílů. V tomto období se velmi mění vztah dospívajících k ostatním lidem: k dospělým,

²⁰ Srov. tamtéž, s. 86-90.

vrstevníkům, k jednotlivcům i sociálním skupinám. Jsou kritičtí ke dříve uznávaným autoritám, posuzují jejich vlastnosti, kladně hodnotí např. spravedlnost a záporně ironický postoj. Při jednání s vychovateli projevují rozpaky nebo naopak přílišné sebevědomí.

Samostatnost či sdružování se s vrstevníky je v tomto období velkou touhou, ať např. ve způsobu řeči nebo oblékání. Heterogenní složení skupin příznivě ovlivňuje vztahy mezi chlapci a dívkami a jsou schopny kolektivního cítění. Ze sociálních potřeb je ta největší potřeba uznání a potřeba citové odezvy. Zájmy u dospívajících jsou mnohem hlubší a trvalejší. V této době si tvoří životní plány, názory, postoje a ideály. Rozvíjí se vztah k sobě samému, k uvědomění si sama sebe a sebehodnocení, které kolísá (pocit méněcennosti nebo přehnaného sebevědomí).²¹ Během dětství si děti mají osvojit, že nemusí být vždy nejlepší. Když se jim něco nepodaří či neuspějí, jak by si přály, nesmí to s nimi otrást. Od rodičů se mají učit, že do toho, co dělají, mají dát více úsilí, času, vytrvalosti a tvořivosti. Potřebují být neustále povzbuzováni a moudře stimulováni.²²

2.4 Starší školní věk – Adolescence (15–20 let)

Období mezi 14–16 lety můžeme ještě považovat za období dozrívání pubescence, mládež 16–20letá je mládeží adolescenční (postpubescentní). Během celého tohoto období dochází ke značným vývojovým rozdílům mezi oběma pohlavími, i k velkým individuální rozdíly. Postupně dozrávají tělesné funkce, dokončuje se psychický vývoj. „Završující se tělesný a rozumový vývoj není zcela v souladu s poznáním citovým a sociálním dozríváním.“²³ Tím je myšleno ukončení přípravy na své budoucí profesní povolání i dokončování vysokoškolských studií. A nejen ukončení. Také související hmotná i sociální nezávislost na rodičích.

Tělesná zralost, získané vědomosti i vlastní životní zkušenosti patří mezi faktory ovlivňující změny ve vztahu k dospělým. Pro adolescenční období je charakteristická lepší pozornost a vnímání, přesná a bohatá fantazie. Často se projevuje denní snění, které

²¹ Srov. tamtéž, s. 91-99.

²² Srov. SMAHEL, R. *Domov prožít, domov vytvářet*. 1. vyd. Olomouc: Maticе cyrilometodějská, 1995, s. 107.

²³ HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008, s. 99. ISBN 978-80-7367-473-1.

je vázáno na skutečnost, lepší paměť a myšlení. Při řeči používají slangové výrazy a nadsázku, jejich řeč je souvislejší a projev delší.

V citové oblasti dochází ke zklidnění a k větší vyrovnanosti, mizí projevy hněvu a zlosti. Intelektuální oblast se projevuje v jejich rostoucí touze po poznání a v utváření si svého vlastního názoru. Jako roste rozumové poznání a získávání nových zkušeností, tak se také vyvíjí morální citění. A jako se mění city morální, mění se i city sociální. Výrazně dochází k formování estetického citění. Dokážou intenzivně vnímat krásu přírody, v denním životě, ve vztazích i v umění. Při správném vedení a výchově mládeže ona vnímá a prožívá krásu přírody a váží si jí. Proto ráda cestuje a poznává nová místa. Vrací se na ona známá místa, ale poznává také zcela neznámá místa i krajiny. Je však velmi ovlivňována způsobem výchovy a prostředím, ve kterém žije a ve kterém se pohybuje. Mladí lidé chtějí dokázat své schopnosti a uplatnit je na úrovni dospělých. Jsou cílevědomější a vytrvalejší v překonávání nejrůznějších překážek. Kritičnost z období pubescence se mění na toleranci a pochopení. S tím také souvisí velký význam a vliv v prožívání svého života s vrstevníky, ať už s jedinci, nebo se skupinami. Zda je vrstevníky přijímán či ne, zda se od nich odlišuje či se stává jejich součástí, velmi ovlivňuje jeho další prožívání svého života.

Odráží se v pohledu na sebe sama, na sebehodnocení a sebevědomí, které vždy nemusí být kladné, nýbrž může dovést mladého člověka k uzavřenosti i stagnaci někam patřit, něco s někým prožívat v přátelském vztahu. A právě přátelství, kamarádství a láska jsou důležitými aspekty pro zdravý růst mladých lidí v citové oblasti. Často přátelství v této době prožívaná mají tendenci přetrvat do budoucnosti a zůstat.

Mladý člověk samozřejmě touží po uspokojení biologických potřeb, do nichž patří též sexuální oblast. Dnešní doba otázku sexuální uvedla do nových problémů, ve kterých nemají mladí lidé jasno. K sexuální oblasti mají mladí lidé přirozenější vztah. Mnozí jsou zralí pro manželství a rodičovství po tělesné stránce, mnozí i po stránce rozumové. Ale po stránce sociální, do níž patří ekonomická stránka, pramenící v závislosti na dospělých, včetně nezralých sociálních vztahů, má za důsledek nereálný pohled na nerozlučitelnost manželství jako celoživotního svazku muže a ženy.²⁴ Pokládáme proto za nutné a neodvolatelné ve výchově vést mladé lidi k zodpovědnosti za svůj život a za vztahy

²⁴ Srov. tamtéž, s. 106.

kolem sebe. S tím také souvisí poučení v otázkách pohlavních, o problémech partnerství, o rozdílnosti muže a ženy v jejich potřebách i vzájemném očekávání, včetně přirozeného plánování rodičovství (PPR) a způsobech antikoncepce. Silně souvisí s prožíváním citové odezvy uspokojení potřeb ve vlastní rodině. Ti, kteří nenalézají citové uspokojení ve své rodině, hledají často náhradu. Ta může spočívat v přátelství s vrstevníkem, i s vrstevníkem opačného pohlaví. Zde je nutné vést ve výchově mladé lidi ke vztahu či vztahům, které nepovedou k nezdravým vazbám, což se může jevit i jako nebezpečné pro obě strany. Mezi zájmové útvary mladých v tomto věku neodmyslitelně patří sport, technika, turistika, ruční práce či hudba jak aktivně, tak pasivně.

Jsou velmi ovlivňováni televizí, médii a převážně sociálními sítěmi, jako je facebook či skype. Postupně se z řad zájmů vytratila četba knih a na základních i středních školách se nezařazují různé literární žánry jako dříve. Zájem o četbu literárních děl je tedy velmi individuální.²⁵ To je zřetelné na způsobu komunikace ve společnosti, z něhož se má tvořit ideál pro každého člověka. Ale jak nalézt tento osobní ideál?

Často ho mladí lidé v nejbližším okolí nenalézají a pro mnohé je tento ideál např. ve sportovní hvězdě, ve zpěvákovi či zpěvačce či v idolu všech, pro který jsou ochotní dát cokoli. S formací vlastních názorů a postojů souvisí i jejich ověřování si jejich pravdivosti. Mnohdy je však nechuť přijímat v nejbližším okolí různé názory či postoje, neboť vyplývají v nátlaku, bez citlivosti, způsobem vnucování, že jen ten „můj“ je ten správný. Ale k mladým lidem je ve výchově třeba přistupovat jako k partnerovi, s jemností a citlivostí. Vždy lze nalézt způsob, jak názory a postoje předat prakticky, nenásilně a s efektem užitku. Za to budou mladí lidé velmi vděční. *„Člověk dosahuje své identity, jestliže se ve svém morálním vývoju stal schopným vázat se svobodně volenou věrností a zvolit si tak určitou stupnici hodnot.“*²⁶

²⁵ Srov. tamtéž, s. 108.

²⁶ Srov. SMAHEL, R. *Eriksonova koncepce epigenese psychiky* [online]. [cit. 17.8.2011]. Dostupné z WWW: http://www.cmtf.upol.cz/fileadmin/user_upload/CMTF/Katedra_krestanske_vychovy/etika.pdf.

2.5 Období mladší dospělosti (20–30 let)

Dospělost je dlouhé životní období, na jehož počátku se ukončuje tělesný vývoj a oblast rozumová dochází k vrcholu. V průběhu dalších let dochází zvláště ke změnám v sociálním vývoji. Většina dospělých má již za sebou profesní přípravu a buduje pracovní kariéru. A nejen pracovní. Dochází k navazování a budování partnerských vztahů, které jsou dlouhodobějšího charakteru, někdy i celoživotních vztahů souvisejících s uzavíráním manželství, narozením dětí, péčí o ně a partnera. A právě díky těmto životním proměnám dochází k ubývání a využívání volného času.

Často mladí lidé své koníčky a zájmy dočasně či trvale opouštějí z důvodu péče a starostí o rodinu, děti a domácnost. Může za tím stát i nátlak ze strany partnera. Avšak v tomto případě je nutná rozumnost přístupu a dohoda mezi nimi v oblasti zájmu a koníčků. Toto rozhodnutí velmi ovlivňuje životní styl člověka nejen jako jednotlivce, nýbrž celých rodin, v budoucnosti i výchovu dětí. Mezi znaky zralé osobnosti patří stále zájmy; jedinec bez trvalých kvalitních zájmů je problematickou a nestálou osobností. I v dospělosti má mít člověk osobní zájmy a koníčky.

Pokud si partneři navzájem zakazují to, co mají rádi, pokud není mezi nimi rozumnost, domluva, tolerance, přístup i taktnost, narušuje se ovzduší a pohoda celé rodiny. Pokud mají společné koníčky a vzájemně jeden druhého tolerují, potom se jako celá rodina, společně se svými dětmi, mohou věnovat některé ze zájmových činností společně. Je to velmi důležité, protože již v dětech se utváří životní styl. Ten je velmi důležitý na prožívání volného času jak v přítomných okamžicích, tak v budoucnosti ve spokojeném soužití v rodině, i ve výchově dětí.

3 LETNÍ TÁBOR PRO ÚČASTNÍKY PROJEKTU „FARNOST BLÍŽ FARNOSTI“

3.1 Charakteristika tábora

Tábor se od ostatních letních táborů ve farnostech vizovického, zlínského a vsetínského děkanátu liší tím, že účastníky jsou děti a mládež ze všech těchto děkanátů a farností. Vyplývá to z míst, kde vyučujeme nepovinný předmět náboženství a pracujeme ve společenstvích s dětmi a mládeží. K tomu přibývají ti, kteří se od jiných dovídají o možnosti tábora. Vzhledem k tomu, že je o tento tábor velký zájem, museli jsme, vzhledem k většímu počtu účastníků, v létě roku 2010 jich bylo 90, učinit opatření a stanovit limit 40 osob. Vzhledem k těmto počtům je každoroční letní tábor plně obsazen.

Do každodenního harmonogramu je zařazena pravidelná ranní a večerní modlitba, podle možností kněze se účastníme společné mše svaté s možností přijetí svátosti smíření. V dopoledním programu je vždy nastaveno nějaké zajímavé téma propojené s tématem duchovním. Z nich pak vychází i dopolední aktivity dětí ve skupinkách – v kmenech.

Během letního tábora jsou vedoucí dětem plně k dispozici s jakýmkoliv dotazy či otázkami. Společně poznáváme a prohlubujeme desatero a učíme se být jeden pro druhého velkým darem.

Pomocníci, animátoři a jiní dobrovolníci konají činnost zdarma, bez nároku na odměnu. Někteří účastníci odcházejí po ukončení základní školy na studia pedagogického, sociálního či zdravotnického zaměření a pokračují v činnosti jako praktikanti. Všichni pracují s dětmi dobrovolně, ve svém volném čase, ochotně a rádi.

3.1.1 Organizace tábora

„Zotavovací akce je organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popř. i získat specifické

znalosti nebo dovednosti.“²⁷ Snažíme se pomáhat při výchově, formaci a rozvoji osobnosti dětí a mládeže, zaměřovat na účelné a smysluplné využívání volného času. Podstatnou je pro nás také pomoc při vytváření osobního životního stylu dětí a mládeže, ve kterém by uměly zajímavě trávit volný čas, a tím jim umožnit alespoň zčásti čelit negativním vlivům společnosti.²⁸

3.1.2 Informace na úvod

Datum letního tábora přizpůsobujeme volným termínům Přístavu Rajnochovice, kterých není mnoho. Již v měsíci únoru dostáváme v nabídce dvě možnosti pobytu, ze kterých vybíráme tu nejvhodnější. Již několik let je tábor naplánován na začátek srpna. Osvědčil se jako nejvhodnější a děti s ním na příští rok opět počítají.

3.1.3 Místo pobytu

Pro průběh letního tábora je nosný typ a místo ubytování. Tábor se uskutečňuje na Přístavu Rajnochovice.²⁹ Jde o zděnou budovu s pokoji pro děvčata, chlapce i kuchaře. Ubytování je na pokojích v prvním patře. Na dívčím pokoji je sociální zařízení, pro ostatní děti je sociální zařízení v přízemí Přístavu.

3.1.4 Personální zajištění

Většina táborových vedoucích má pedagogické vzdělání, mnozí mají letité zkušenosti s prací s dětmi a někteří na těchto volnočasových aktivitách přímo vyrostli. Zpět se tak vracejí jako spolupracovníci. Jsou schopni připravit a zorganizovat různé aktivity pro volný čas a různé věkové skupiny; nabídnou svůj čas bez nároku na odměnu.

²⁷ Zotavovací akce. In Vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů vyhlášky č. 148/2004 Sb. [online]. [cit. 29.9.2011]. Dostupné z WWW: <http://www.khszlin.cz/hdd_za.htm/>.

²⁸ Srov. Občanské sdružení Sarkander. In Výroční zpráva Občanského sdružení dětí a mládeže Sarkander za rok 2010 [online]. [cit. 29.9.2011]. Dostupné z WWW: <<http://ado.cz/sarkander/>>.

²⁹ Arcidiecézní centrum života mládeže, dále jen ADCŽM.

Jsou velmi komunikativní a kreativní s cílem vychovávat a získávat široký okruh spolupracovníků.

Velký úkol spočívá na kuchařích, kteří se starají o stravování a chod celé kuchyně pro celý tábor. Ti tráví v kuchyni veškerý svůj čas proto, aby nikdo neměl hlad. Do povinností kuchařů patří vytvoření jídelníčku,³⁰ bohatým na ovoce a zeleninu. Odpovídají za správné využití všech potravin, čistotu v kuchyni i správné zacházení se zařízením.

3.1.5 Přihláška

Zájemci o letní tábor dostávají pozvánku³¹ na vytištěném listu formátu A4, na kterém jsou všechny náležitosti a informace pro rodiče a jejich děti. Součástí pozvánky je také termín odevzdání přihlášky na tábor, částka stanovená na výdaje tábora, potvrzení o bezinfekčnosti,³² které má být odevzdáno a podepsáno ve stejném datu, kdy děti na tábor přijíždějí.

3.1.6 Táborová propagace

Termín konání letního tábora připravujeme na plakátu A4³³ jako informace pro zájemce a jejich rodiče, které vyvěšují kněží ve svých farnostech a ve farnostech jim přilehlých. Vzhledem k tomu, že tábor je již předem obsazen, jsou plakáty informačního charakteru. Děti pak dostávají pozvánky buď e-mailem, nebo osobně.

3.1.7 Program dne

7,00 budíček

7,05 rozcvička + ranní hygiena

7,50 ranní modlitba

³⁰ Srov. Příloha 1.

³¹ Srov. Příloha 2.

³² Srov. Příloha 3.

³³ Srov. Příloha 4.

8,10 snídaně + losování ochránců
8,45-9,00 úklid po snídani
9,00 poznávání Velké Moravy
10,00-12,00 týmová práce v kmenech
12,15 oběd
12,45-13,15 úklid po obědě
13,00-14,00 polední siesta
14,00 odpolední program I.
16,00 svačina
16,30 odpolední program II.
18,15 večeře
18,45-19,00 úklid po večeři
19,15-20,00 hygiena + večerní modlitba
20,30 večerní program
22,00 dobrou noc + noční klid

Nový den začínáme rozcvičkou, kterou má na starost některý z vedoucích. Každý den se tito vedoucí střídají. Po rozcvičce následuje ranní hygiena, při které vedoucí dohlížejí na děti, popř. je zpočátku směřují, aby věděli, kde je koupelna a kde je WC.

Po hygieně je na programu ranní modlitba. Ta probíhá v kapli Přístavu, kterou mají děti moc rády, protože má tvar skály. Ranní modlitbu má na starost hlavní vedoucí. Přečte dětem příběh, ze kterého pak pro všechny vybere myšlenku na celý den. Děti pak spontánně chválí i děkují za to, co zrovna vnímají, a rády zpívají písně ze zpěvníku.

Před snídaní volíme některého z účastníků, aby za všechny pronesl modlitbu před jídlem. Po ní určený vedoucí učí děti pokřik před jídlem. Následuje snídaně. Po snídani další vedoucí obchází děti s krabičkou, ve které jsou složeny lístečky, které děti nesmějí otevírat. Až mají lístky všichni, každý si v duchu přečte jméno toho, koho má na lístečku, ale toto jméno nesmí prozradit a nikomu říct. Pak lístečky opět vloží zpět do krabičky.

Je to taková každodenní hra pro děti. Každý má za úkol člověku se jménem na lístku prokazovat různé dobré skutky a pozornosti během celého dne. Večer pak, na úvod

společného programu, začíná prozrazením, zda ten dotyčný, kterého měl na lístečku, poznal, že mu dělal ochránce. Každému pak za snahu zatleskáme.

Po večeři následuje úklid. Jako na každém táboře, tak i na našem probíhá úklid formou skupinek. My jsme zvolili pro skupiny název „kmeny“, protože žijeme na Velké Moravě. Tento úklid se střídá.

Glomači, 1. kmen – úklid po snídani

Milčané, 2. kmen – úklid po obědě

Slezané, 3. kmen – úklid po večeři

Vislané, 4. kmen – úklid koupelen

V jednotlivých službách se kmeny střídají, tzn. že další den Glomači mají na starost úklid po obědě, Milčané úklid po večeři, Slezané úklid koupelen, Vislané úklid po snídani.

Dopolední program na duchovní téma odlišuje tábor od běžných táborů. Pro letošní rok jsme vybrali téma k blížícímu se výročí 1.150 let příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Každý den pronikáme formou prezentací do tajů života Velkomoravanů a volíme různá témata, zajímavá pro děti. Tato témata jdou chronologicky za sebou.

Děti si rozšiřují vědomosti v dané oblasti, starší doplňují vědomosti z dějepisu. Vedeme všechny ke vzájemné komunikaci o daném tématu, čemuž dobře napomohou obrázky v předem připravených prezentacích. V kmenech pak mají připravenou doplňovačku či kvíz k týmové práci. Ve zbylém čase hledají po budově připravenou myšlenku na den, kterou si zapisují do táborového deníku. K těmto činnostem motivujeme a vedeme děti, aby měly radost z plnění i splnění úkolů.

Následuje oběd, kterému předchází modlitba některého z dětí za všechny. Pokřik vymýšlejí vedoucí před každým jídlem po celý tábor.

Po obědě následuje polední siesta, která se zkracuje pro ty, kteří mají úklid. Tato siesta probíhá v klidu na pokojích nebo v sále při pohádce na DVD, kterou volíme podle zájmu dětí. Prostor ticha je třeba dodržet a ponechat těm, kteří chtějí odpočinek trávit spánkem. S přibývajícími dny tábora padá únava nejen na děti, ale i na jejich vedoucí, proto je třeba o tento odpočinek dbát, k němu děti vést a jej dodržovat.

Při rekreačních činnostech nabízíme dětem možnost zahrát si stolní fotbal, pro ostatní malování, zpívání při kytáře, karty nebo jiné společenské hry.

Na to navazuje odpolední hra I., která vyžaduje mnohem větší časovou dotaci a koná se mimo místo ubytování, v přírodě, která se nám nabízí všude ze všech stran k využití. Je nejnáročnější částí dne. Při odpolední hře se děti ještě více unaví. Mezi hrami je svačina. Během dne je na chodbě pro všechny k dispozici várnice s pitím a hrníčky, kde se každý může sám občerstvit. Dohlížíme a dbáme na dostatečný pitný režim všech.

Po večeri následuje hygiena a modlitba ve společenské místnosti. Zapálená svíce nás vede ke ztišení a modlitbě s děkováním za všechno, co jsme během dne mohli prožít. Při písničkách děti děkují za vše, co ten den prožily, a zároveň prosí za různé potřeby.

Po modlitbě nyní každý představí toho, komu byl ochráncem po celý den, a ten potvrzuje, že to poznal. A i když je to někdy obtížné, každému za jeho snahu zatleskáme.

Večerní program probíhá ve společenské místnosti. Hry volíme pro děti pro soutěžení a pobavení. Mohou být formou Kufru, Autogramiády, vědomostního kvízu či karnevalu.

Dbáme na dodržení večerky: děti do 12 let jdou spát ve 22,00hod, od 13 let ve 22,30 hod. Pokud děti nemohou usnout, čteme či vyprávíme jim pohádku, nebo si s nimi leháme na pokoji a povídáme si s nimi, dokud neusnou.

Pro vedoucí pak začíná důležité společné setkání. Řeší se zásadní věci dne, hodnotí se prožitý den, popř. navrhují některé změny či rozebírají různé nejasnosti a situace. Zároveň se připravuje program dalšího dne.

Odpolední program se může měnit např. při příjezdu některého z kněží nebo po celodenním výletě. Z tohoto důvodu pak večer zařazujeme do programu celovečerní film pro všechny jako odpočinek. Případné změny v programu vedoucí týmů oznamují vedoucímu tábora, se kterým je řeší, a ten je pak schvaluje.

3.1.8 Trička

Každoročním rituálem je na zahajovacím nedělním večeru předávání triček. Každý z účastníků dostane tričko s logem a místem tábora. Trička jsou mezi všemi velmi oblíbená a při celodenní túře je pro nás tričko poznávacím znamením. Také při slavení

nedělní mše svatě ve farním kostele v Rajnochovicích jsou tato trička znamením, že patříme k sobě.

3.1.9 Táborový deník

Bez táborového deníku by se nemohl náš tábor obejít. Je v něm mnoho informací či cenných rad, dopis kněze i hlavního vedoucího na zahájení či k zakončení tábora. Deník³⁴ též obsahuje prostor pro zapisování si osobních zápisků táborníka, slouží k luštění osmisměrky a také jsou v něm nenápadné rady, které každý uvítá jako ke hře.

3.1.10 Táborové desatero

Každý táborník má mít své zásady, které nepřekročí. Ví, že tvoří tým všech těch děvčat a chlapců, kteří přijeli na tábor něco pěkného prožít. Proto chce během tábora zásady dodržovat a nikomu tak táborové chvíle nepokazit. Jako tým se snaží o plnění těchto zásad, kterými jsou desatero táborníka. Zde tyto zásady uvádím:

1. Všechno máme společné a děkujeme za to.
2. Jsme tu jeden pro druhého.
3. Ne pomluvy a urážky, ale ovzduší porozumění, odpuštění a lásky.
4. Chceme být spolu. Ať se nikdo necítí opuštěný a sám.
5. Nikdo není největší a nejdůležitější. Všichni plujeme na jedné lodi.
6. Uprostřed nás a v každém z nás je Bůh. Do her, odpočinku i různých činností ho samozřejmě zveme.
7. Kdo zpívá, modlí se dvakrát. Proto zpívejme.
8. Každý zde má své místo. Nedělejme mezi sebou rozdíly. Každý z nás potřebuje cítit, že je chápán a milován.
9. Ať všichni, kteří se o děti a mládež starají, to činí s Kristovou láskou, s trpělivostí a porozuměním. Ať nezapomínají na povzbudivé slovo v pravý čas a jsou oporou těm, kteří se na ně obracejí.

³⁴ Srov. Příloha 5.

10. Ať každý svým příkladem kráčí plnit svět láskou, hodnotami a dobrým slovem, čerpající z modlitby, Písma svatého a z přijímání svátostí.

3.1.11 Malování do kroniky

Letní tábor se nemůže obejít bez malování do kroniky. Ta je na Přístavu stálíci. Do ní každý, kdo se zde účastní nějakého programu, zaznamenává symbolický obrázek se jmény těch, kteří se ho účastnili. Také náš tábor není výjimkou. Většinou někdo ze starších vedoucích se na chvíli v malíře promění a jako vzpomínku celé táborové skupiny zanecháváme stopy na Přístavu v podobě namalovaného obrázku se jmény členů tábora. Toto malování se stalo již tradicí a je na ni ze strany vedoucích pamatováno.

3.2 Finanční zajištění tábora

Celková cena letního tábora se takřka nemění a je stejná. Vycházíme z částky tak, aby byla úměrná zatížení rodičů dětí, které se chtějí zúčastnit. Nemalou částkou přispívá jeden kněz, který poskytuje dar na potřeby dětí a chod tábora. Vzhledem k ekonomickým situacím v rodinách odevzdávají děti spolu s přihláškou 1.000 Kč, v den příjezdu na tábor doplácí zbylých 200 Kč. Stalo se též tradicí, že rodiče dětí, které přijíždějí, přivázejí jako hmotné dary různé další potraviny, ovoce, zeleninu, napečené koláče v hojné míře i sladkosti pro všechny.

3.2.1 Příjmy

Položka	Celkem/osoba
Platby účastníků	48.000 Kč/1.200 Kč
Dotace od kněze	3.000 Kč
Příjmy celkem	51.000 Kč

3.2.2 Výdaje

Položka	Celkem
Doprava	2.000 Kč
Ubytování	20.000 Kč
Cestovné (Svatý Hostýn + výdaje na Hostýnu)	2.000 Kč
Stravování	15.000,--Kč
Pomůcky, trička + odměny	7.000 Kč
Finanční rezerva	5.000 Kč
Výdaje celkem	51.000 Kč

3.2.3 Sponzor: Řeznictví Bořuta

Mezi naše sponzory patří pan Oldřich Bořuta, majitel řeznictví v Trnavě u Zlína. Před lety, kdy jsme učili jeho syna, jsme se společně setkali a při rozhovoru sám nabídl možnost obrátit se na něj v případě, že bychom nějaké aktivity s dětmi konali. Daruje např. maso či špekáčky na táborák. Od našeho rozhovoru uběhlo více než 7 let a od té doby pokračuje tato spolupráce.³⁵

3.3 Téma tábora

Téma tábora volíme vždy podle tématu, které vyhlásí na následující rok papež Benedikt XVI. Naši biskupové³⁶ vyhlásili přípravné roky k blížícímu se výročí v roce

³⁵ Srov. Řeznictví a uzemňování u Bořutů. In *Speciální akční nabídka k oslavám 750. výročí první písemné zmínky o Slušovicích* [online]. [cit. 20.9.2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.reznictvi-boruta.cz/>>.

³⁶ Srov. Pastýřský list otce biskupa Vojtěcha k Roku křtu 2011. In *Křest je velký Boží dar - příprava k oslavě 1150. výročí příchodu svatých Cyrila a Metoděje na Moravu* [online]. [cit. 20.9.2011]. Dostupné z WWW: <[http://www.maticevelehradská.cz/Resources/File/Past_list%20Rok%20krtu%202011%20\(Br_\).pdf](http://www.maticevelehradská.cz/Resources/File/Past_list%20Rok%20krtu%202011%20(Br_).pdf)>.

2013, kdy si připomeneme 1150 let od příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velehrad.³⁷ Tímto příchodem jsme se také nechali inspirovat a rozhodli jsme se uspořádat letní tábor tak, aby se Přístav Rajnochovice stal na týden územím Velké Moravy, doby, ve které sv. Cyril a Metoděj žili. Tímto tématem se děti podívají nejprve na život obyvatel Velkomoravské říše, seznámí se se způsoby jejich života a každodenní práce (co pěstovali, jedli, co uměli vyrábět, jak bydleli, jak se oblékali). Budou se dozvídat a poznávat, jak se Velkomoravané vzdělávali, jakým jazykem hovořili.

Děti se samy stanou Velkomoravany, žijícími ve svých kmenech. Budou poznávat, jak je důležité vzdělávání, obživa, ruční práce, vyzkouší si v herních programech i dopolední práci a společný život v těchto kmenech. Budou poznávat, jak je důležité umět se společným jazykem domluvit a rozumět si.

3.3.1 Uvedení do celotáborového tématu a motivace dětí

Při příjezdu na tábor do Rajnochovic se děti ocitnou na označeném území Velké Moravy. Uvidí kolem sebe různé nápisy v jazycích, kterým nerozumí. Jsou zde rozvěšeny plakáty s názvem čtyř kmenů jako čtyř družstev (Glomači, Milčané, Slezané a Vislané).

Ihned při příjezdu se každý účastník dozví, do kterého kmene patří. První motivací je zapamatování si názvu svého kmene, který je obtížně zapamatovatelný. Vedoucí využívají svých schopností, aby každého „Velkomoravana“ již při uvítání přivítaly. Děti mají z předchozích let příjemné zkušenosti z prožívání tábora, proto tato jejich zkušenost je motivací, se kterou opět přijíždějí na letní tábor něco hezkého prožít. Přijíždějí zde i nové děti, kterým je třeba se více věnovat, ale také zapojit ostatní děti, které těmto dětem pomohou cítit se zde jako ony. Děti i mládež se jeden na druhého a na celý tábor velmi těší. Ze zkušeností počítají s tím, že se povede. Což nás vždy potěší. Již rok dopředu je kapacita tábora – 40 účastníků plně obsazena.

Po příjezdu do Rajnochovic se děti ocitají na území Velkomoravské říše. Je to místo, které mají obsadit a které si mají koupit do vlastnictví a vybudovat si zde své území, na kterém si budou obstarávat: budovu k běžnému životu; mají si koupit za

³⁷ Srov. Na oslavy příchodu sv. Cyrila a Metoděje v roce 2013 přijede papež. In *Velehrad* [online]. [cit. 19.9.2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.velehrad.org.uk/?p=1579>>.

velkomoravskou měnu (hřivny) pole; obilí, které si vypěstují jako zdroj obživy. Mají si koupit dobytek jako zdroj masa, oblečení, obuv a kostel jako místo vzdělávání. Kostel není jen symbolem duchovního růstu, ale také vzdělávání, protože v té době byl málokdo nositelem vzdělanosti. K tomu dostává každý kmen jako vklad 50 hřiven. S hlavním vedoucím pak směřují takto: dům k bydlení 20 hřiven, zásoby potravin 10 hřiven, zvířata k obživě 10 hřiven, pole a obilí 5 hřiven, kostel 5 hřiven. Celkem tedy mohou usmlouvat 50 hřiven, ale nebude to vůbec jednoduché: vedoucí je neoblomný a budou si muset získat jeho sympatie. Aktivitu hlavní vedoucí připravuje namísto podle aktuální situace, podle zapojení za splněné aktivity děti hřivny obdrží.

3.3.2 Táborové cíle

Cílem tábora je, aby se zde děti cítily dobře a spokojeně, našly si nové kamarády, zapojily se a účastnily povídání i her, modlitby i katechezí, aby se zpívalo a hrálo. Cílem je splnit dětem přání krásně prožitého tábora, o kterém pak poví dalším kamarádům. Chceme, aby si osvěžily vědomosti ze základní školy či dozvěděly se něco nového a aby, skrze všechny aktivity, pociťovaly lásku k sobě navzájem, ke svým rodinám, ke všem lidem, rozvíjely sociálních citění a objevovaly krásu víry i duchovní rozměr. Snažíme se v dětech objevovat a rozvíjet jejich dovednosti, posilovat radostné prožívání a zapojování do jakékoliv činnosti.

A konečně nám jde o to, aby účastníci měli mnoho pěkných zážitků, vrátili se domů odpočatí a načerpali nových sil. Pro vedoucí je vždy odměnou, když vidí děti odjíždět se slzami v očích šťastné a spokojené, s dotazem, kdy bude tábor další. Dětem takto také předáváme návyky a chceme jim být těmi nejbližšími, na které se mohou kdykoliv a s čímkoliv obrátit. Máme se stát vzorem k napodobování jednání.

3.3.3 Hodnocení her

Pro hodnocení her a jiných aktivit během tábora slouží velká nástěnka, vyvěšená v prvním patře Přístavu. Je v blízkosti pokojů účastníků, aby se kdykoliv mohli podívat,

jak na tom jejich kmeny jsou. Jak jsme se již zmínili, hodnocení je formou kmenů. To znamená, že každý kmen má svůj název a svou kolonku, kde se vedle názvu zapisují získané body např. za hry, za pomoc v kuchyni, za nástup, za úklid, za aktivity. Bodové hodnocení je 30 hřiven³⁸ pro 1. místo, 20 hřiven za 2. místo a 10 hřiven za 3. místo. Také mohou získávat nečekané prémie. Ty získávají na základě vedoucích, kteří o prémiových bodech uvědomí hlavního vedoucího. Na konci tábora, pravidelně je to v sobotu večer, se sčítají hřivny za celý tábor a vyhodnocují se družstva. Ale vzhledem k tématu Velkomoravské říše to však nebude tak jednoznačné. Body na nástěnce jistě budou pro kmeny zajímavé, protože budou vědět, jak na tom každý kmen v hodnocení je. Ale měna velkomoravská – hřivny, budou mít ještě jiný charakter.

Vedoucí jednotlivých kmenů již na začátku tábora sdělí tajně ve svých kmenech dětem jejich další misi: získávání hřiven navíc. To znamená: každý den může člen kmenu získat hřivny navíc pro svůj kmen (za aktivitu, pomoc, ochotu, hraní her fair-play, napomenutí, povzbuzování, vysvětlení, když nebude někdo něčemu rozumět). Vedoucí si tak bude během celého tábora všimnout, kdo jak se snaží, a zapíše si: jméno dítěte, jeho kmen a za co hřivnu dostává, případně za co ji ztrácí. Za každou aktivitu tak každý může získat celkem 5 hřiven. Každý den večer jsou pak děti seznámeny s nečekaným bodováním, které se připisuje na nástěnku pro každý den.

Např. v pondělí večer proběhne toto udílení hřiven takto: Andrejka získává pro svůj kmen 2 hřivny, protože připravila talíře k obědu dobrovolně a sama. Ale Petr ztrácí pro svůj kmen 1 hřivnu, protože běhal naboso, i když to měl výslovně zakázáno. Barunka získává pro svůj kmen 2 hřivny, protože dokázala napomínat a vést kamarády k tomu, aby nemluvili neslušně. A David získává pro svůj kmen 2 hřivny, protože byl na zemi vysypaný koš a on jej uklidil, aby se někomu něco nestalo. Takto probíhá každý večer oznamování o udílení hřiven, či odebírání.

Ale vzhledem k tomu, že děti rády pomáhají, je toto odměňování kmenů radostným očekáváním, jak to dnes večer dopadne. Proto např. tento kmen získává 5 hřiven jako bonus a vedoucí odměňuje každého jednotlivě nějakou sladkou drobností. Při konečném hodnocení tábora tak může být výsledek úplně jiný, než je zapisován průběžně

na nástěnce. Proto nikdo až do poslední chvíle nemůže stoprocentně tušit, který kmen nakonec vyhraje.

3.3.4 Řešení nepříznivého počasí

Nepříznivé počasí se dotýká našeho plánovaného celodenního výletu, ale výrazně neohrožuje jeho chod. V takovém případě se jen přesouvá program např. o den či dva, podle počasí. Co se týká her, snažíme se s dětmi být co nejčastěji venku a v přírodě. V případě deště využíváme prostor Přístavu, naproti hřiště. Je to krytá hala, s osvětlením, které lze využít na hry či různé aktivity při nepříznivém počasí. Tím nám odpadají starosti s řešením prostor, pokud nastane nepříznivé počasí.

4 PRŮBĚH LETNÍHO TÁBORA PRO DĚTI A MLÁDEŽ OD 6 LET

4.1 *Neděle – Příjezd do Rajnochovic*

4.1.1 Doprava dětí

Tábor začíná v neděli ve večerních hodinách příjezdem dětí, abychom do našeho tématu od pondělí mohli plynule a nerušeně vstoupit. Rodiče přivážejí osobními automobily děti na místo určení tábora – Přístav Rajnochovice. Nabízejí též možnost některým rodičům z jejich blízkosti pomoc s odvozem jejich dětí a po ukončení tábora opět tito rodiče nabízejí pomoc v odvozu dětí dalším rodičům. Setkání s rodiči je vždy důležitým mezníkem. Informují nás o různých věcech týkajících se jejich dětí, o kterých bychom před zahájením tábora měli vědět. Pověřený vedoucí vybírá zbylou částku 200 Kč za tábor, potvrzení o bezinfekčnosti, kopii kartičky zdravotní pojišťovny a potvrzení od lékaře. Další pověřený vedoucí přijímá od dětí a rodičů potraviny a skladuje je do kuchyně, kde kuchaři třídí zásoby na celý týden.

4.1.2 Přivítání, ubytování, informace

Další vedoucí – chlapec a děvče, postupně ubytovávají všechny účastníky tábora a vítají je na území Velké Moravy. Po příjezdu a ubytování všech následuje uvítání ve společenské místnosti v prvním patře. Této role se ujímá hlavní vedoucí tábora a seznamuje účastníky s pravidly a informacemi týkajícími se tábora. Poté vedoucí podle seznamu volá děti jménem. Každý účastník přijímá již na začátek tábora několik dárků.

Prvním je táborové tričko, které dostává každý jako znamení, že jsme tady všichni spolu a patříme k sobě. Dále dostávají táborový deník, do něhož si pak mají během tábora zaznamenávat různé informace, myšlenky na den a dozvídat se potřebné informace. Dostávají pak ještě papírovou složku, do které si během týdne budou vkládat všechny materiály, se kterými budeme pracovat. Vstup do našeho tábora zahajujeme modlitbou,

do které vkládáme celý tábor, každého účastníka, jeho rodinu a přátele, kněze ve farnostech, ze kterých děti a mládež přijeli.

4.1.3 Večeře, rozdělení do kmenů a seznámení

Po slavnostním přivítání následuje večeře a úklid, hygiena a večerní modlitba. Čas do večerky pak děti tráví ve společenské místnosti, kde jsou rozděleny do kmenů na celý táborový čas (sourozenci by měli být rozděleni tak, aby nebyli spolu ve skupině). Na pokojích si pak povídají, seznamují se (k tomu jim ochotně pomáhají vedoucí tak, že se rozdělí a zůstávají s dětmi na pokojích, navozují atmosféru přátelství, lásky a radosti). To na zahájení potřebují děti velmi zakusit. Nakonec se např. vypráví pohádka na dobrou noc. Tohoto úkolu se zhostí jeden z vedoucích, který umí obratně pohádky improvizovat a vyprávět. Pak už je noční klid. Pro vedoucí nastává okamžik setkání a dumání nad programem následujícího dne.

4.2 Pondělí – Život na Velké Moravě³⁹

Při pěkném počasí se hra může hrát venku.

4.2.1 Dopolnední hra – Autogramiáda

Cíl: rozvíjet komunikaci mezi sebou navzájem, utvářet kladné vztahy mezi sebou, vyhledávat informace o jednotlivých členech kmenů.

Místo: Přístav – venku (za kuchyní).

Čas: 90 minut.

Pomůcky: pastelka, list A4 s natištěnými otázkami.

Motivace: účastníci i vedoucí hrají společně hru a povzbuzují se vyplnit všechna políčka tak, aby nebylo žádné prázdné a získali co nejvíce informací o sobě navzájem.

³⁹ Na každý den je předem připravena powerpointová prezentace, na které je blíže popisované téma dne. Upoutává pozornost dětí a zahrnuje co nejbližší informace na dané téma.

Samotná činnost: na území, které si za hřivny kmeny koupily, jsou zcela neznámí lidé. Jelikož se neznají, je třeba na toto území proniknout, seznámit se a poznat. Tak se navážou nová přátelství. A není to jednoduché. Poslouží nám k tomu tato společná hra. Každý z účastníků obdrží list A4, na kterém je 10 otázek, a úkolem každého je obcházet jednotlivé účastníky, oslovit je otázkou a do příslušného políčka si od nich nechat dát podpis. Aby tato hra nebyla tak jednoduchá, mají najít ke každé z otázek dvě odpovědi, avšak od každého člověka jen jeden podpis. K tomu si každý vybírá pastelku barvy, která se mu líbí. Při ukončení hry mají list zaplněný všemi možnými barvami podpisů. To jsou jejich přátelé, se kterými prožívají svůj letní tábor.

Hodnocení: tuto hru nebudujeme, protože nám slouží jako prostředek vzájemného poznávání s novými kamarády a zapamatování si jejich jmen.

Varianta za nepříznivého počasí: v případě nepříznivého počasí je možná hra uvnitř budovy, kde jsou k tomu vhodné prostory.

4.2.2 Odpolední hra I. – Velkomoravská štafeta

Cíl: naučit účastníky nové hře, zodpovědnosti za svěřený úkol.

Místo: louka.

Čas: 120 minut.

Pomůcky: 1. nádoba s vodou, jablko a šátek na zavázání očí; 2. talíř s vodou a čajová lžička; 3. plastové pytle; 4. pastelky a list A4, pro každé družstvo jeden.

Motivace: vést děti k zapálení do hry, radosti ze soutěžení a splnění úkolů, získání bodů (hřiven) pro svůj kmen.

Samotná činnost: na úvod Velkomoravské štafety se kmeny mají mezi sebou nejprve dohodnout, na kterém místě bude každý kmen začínat. Zvolí si svého mluvčího, který oznámí disciplínu, kterou si vybrali. Ostatní si vybírají další disciplíny. Důležité je dohodnout se mezi sebou. Po splnění jednotlivé disciplíny kmeny pokračují k dalšímu stanovišti, aby splnili další úkol, a tak získali body pro své družstvo. Na každém stanovišti je jeden vedoucí a vysvětluje, v čem spočívá jejich úkol. Na prvním stanovišti je lovení jablka z nádoby. Vedoucí zaváže jednotlivci oči. Ten má za úkol najít v nádobě jablko nosem, ústy jej uchopit a vytáhnout ven. Ostatní členové jej samozřejmě

povzbuzují. Splnění a body zapisuje vedoucí stanoviště na připravený papír pro každý kmen zvlášť. Na druhém stanovišti je připraven talíř s vodou a čajová lžička. Jednotliví členové jeden po druhém přenášejí na lžičce vodu do cílové stanice, kterou jim oznámí vedoucí této disciplíny. Pozor: v případě vylívání je třeba se vrátit na start a trasu opakovat. Po každém vylití se strhávají body celému kmenu. Každý má možnost pro svůj kmen získat body za přenesení bez vady. Třetí disciplína spočívá v malování jednoho obrázku celým kmem. Dopoledne se dozvídáme o životě na Velké Moravě a vedoucí vysvětluje, aby kmen namaloval jeden obrázek týkající se dopoledního povídání. Za obrázek získává kmen další hřivny. Poslední disciplínou je skákání v pytli. Vedoucí vysvětluje a ukazuje trasu, po které je třeba doskákat, aby každý obdržel pro svůj kmen hřivny. V případě protrhnutí plastového pytle je třeba si vzít nový, vrátit se na startovací čáru a začít znovu. Pokud někdo nechce, nezískává ohodnocení v podobě hřiven pro svůj kmen.

Hodnocení: v každé disciplíně může získat každý hřivny pro svůj kmen, které se sčítají. Vedoucí pak po skončení Velkomoravské štafety sčítají či odčítají body a po večerce je zaznamenávají do nástěnky v prvním patře.

Varianta za nepříznivého počasí: v případě deště se přesouváme do zakrytého areálu v blízkosti hřiště.

4.2.3 Odpolední hra II. – Velká banánová čvachtanice⁴⁰

Cíl: bránit své území proti vpádu okolních kmenů, hledat způsob ke spřátelení se s nimi a pozvání kmenů ke společné hře a bližšímu poznání se.

Místo: louka.

Čas: 90 minut.

Pomůcky: 4 banány přibližně stejně veliké, papírové ručníky, sáček na odpadky.

Motivace: zapojit děti do hry a nabídnout cenu za vítězství (možno hrát tak dlouho, dokud se nesní zásoby banánů, aby se zapojilo do hry více dětí).

⁴⁰ Srov. Balík skvělých her. In *100 dětských her plných legrace!* [online]. [cit. 19.9.2011]. Dostupné z WWW: <http://www.katecheze.cz/trip/sto_her.doc, s. 9-10>.

Samotná činnost: vybereme 4 děti a dovolíme jim, aby si vybraly další 4 děti jako své partnery. Na jedné straně louky je postavíme do řady čelem ke svému partnerovi. Čtyřem dětem dáme banán. Poučíme je, že s banánem nesmí nic udělat, dokud neřekne vedoucí „ČVACHTAT!“ Závod spočívá v tom, že každý, kdo co nejrychleji sloupne banán a nakrmí jím svého partnera, získává odměnu. Ten se stává vítězem. Necháme hráče, aby dali slupky a zbytky banánů do plastového pytle na odpadky a dáme jim papírové ručníky, aby se očistili. Vítěz obdrží sladkost s vůní banánu.

Hodnocení hry: bodově hru nehodnotíme, odměnou jsou dětem sladkosti s příchutí banánu.

Varianta za nepříznivého počasí: hra se může hrát bez problémů jak venku, tak v budově.

Večerní program mají na starost určení vedoucí, kteří si k němu volí pomocníky z řad dětí.

4.3 Úterý – Památky Velké Moravy, Velehrad a okolí

Hru volíme v lese.

4.3.1 Dopolední hra – Skrývačky

Cíl: zažít dobrodružství a napětí, umět si poradit a také o radu požádat.

Místo: les.

Čas: 180 minut.

Pomůcky: krepový papír žluté barvy, úkoly na připraveném papíře označeny 1-10, igelitové sáčky (úkoly budou připevněny na kmeny stromů a sáčky jsou ochranou proti dešti), připínáčky na připevnění úkolů na kmeny stromů, dva listy A4 a propiska pro vedoucí, svačinka a pití pro všechny.

Motivace: zažít dobrodružnou hru, vyvětrat se v lese, posílit svou fyzickou zdatnost a protáhnout tělo, neboť často doma děti tráví čas u počítačů.

Samotná činnost: kmeny se částečně poznaly ve hře minulý den, proto ve vzájemném poznávání a společném životě na jednom území pokračujeme. Protože jsou kolem nás krásné lesy, volíme hru v lese a v náročnějším terénu, aby si všichni protáhli tělo. Den předem jdou určení vedoucí obhlédnout terén a vybrat trasu pro hru. Tuto trasu již předem značí žlutými fáborky, protože žlutá je v lese velmi dobře vidět. Rozmísťují otázky v igelitových sáčkích a na kmeny je připevňují připínáčky. Čísla úkolů však nesmějí být za sebou, nýbrž promíchané. Předem kuchaři nachystají dětem svačinku, oplatek a ovoce. Vedoucí kmene nese v batohu dostatečnou zásobu pití.

Děti se opět rozdělí podle kmenů se svými vedoucími. Je jim oznámen směr trasy. Vysvětlujeme jim, že v lese najdou různé žluté značky, v jejichž blízkosti se ukrývá úkol. Ale není to tak jednoduché. Trasu musejí projít od jedničky do desítky, i když jsou čísla přeházeny. Nejdříve hledají číslo 1, 2, 3..., i když nejsou čísla rozmístěna za sebou. Jejich úkolem je nejprve na čistý list opsat zadání každého úkolu. Jakmile mají všechny úkoly opsány, mohou si vybrat na louce místo, kde tyto úkoly společně plní. Ale nejsou jednoduché, proto je důležitá týmová práce. Všechny úkoly nelze splnit jen písemně.

Mezi úkoly např. najdou: když se vrátíš na Přístav, obdržíš svíčku, kterou máš za úkol zapálenou přinést ke kříži (platí pro celý kmen). Jakmile svíce po cestě zhasne, celý kmen se musí vrátit na Přístav, požádat o nové zapálení a úkol opakovat znovu.

Hodnocení: hru bodujeme 30 hřivnami každý kmen + navíc 30 hřiven za obtížnost hry i zvládnutí nelehkého terénu.

Varianta za nepříznivého počasí: 1) hru posuneme na jiný den; 2) rozmístíme úkoly po budově a hra probíhá stejným způsobem.

4.3.2 Odpolední hra – Nakrm se⁴¹

Hra je součástí svačiny!

Cíl: získat body za rychlost v pojídání, zintenzívnit prožívání vztahů mezi jednotlivci, rozvíjení pohybu, zážitky ze hry.

Místo: jídelna.

Čas: 30 minut.

⁴¹ Srov. tamtéž.

Pomůcky: dva stoly (na každém dva plechy), v každém plechu ovoce, piškoty, zalité pudinkem, každý má svoji lžičku, papírové utěrky na utření a plastové sáčky na uklizení utěrek.

Motivace: není příliš nutné děti motivovat, protože pudink mají rády všechny, na svačinu se velmi těší a tato hra – štafeta, patří mezi oblíbené hry na táboře.

Samotná činnost: den ode dne se lidé v kmenech učí žít na jednom území společně. Začínají se navštěvovat jednotlivě, seznamovat a komunikovat vzájemně bez pokynu vedoucích. Tato hra ještě více umocní prožívání na Velké Moravě. V kmenech všichni nastoupí za sebe se lžičkou v ruce. Jakmile určený vedoucí řekne „START“, první z kmenů vyběhne ke svému plechu, lžičkou si nabere lžičku pudinku, tu sní a vrací se opět. Předává štafetu dalšímu členu družstva plácnutím na ruku. Ten pokračuje ve hře. Hra končí okamžikem, kdy mají družstva pudink sněžený. Poté použijí papírové utěrky, které vládají do připravených plastových pytlů. Každý kmen si svůj plech i lžičku umyje a uklidí.

Hodnocení: hodnotí se pořadí, v jakém kmeney skončily, kmeney získávají opět 30, 20 nebo 10 hřiven.

Varianta za nepříznivého počasí: hra se hodí navenek i dovnitř.

Na večer si vedoucí jako překvapení připravili divadelní ztvárnění pohádky „O Popelce“ ve slovenském jazyce. Ve zbývajícím čase necháváme děti, aby vyprávěly vtipy na zasmání.

4.4 Středa – Slované a Velká Morava

Změna programu: dopolední hra odpadá, protože za námi přijíždí kněz a slavíme mši svatou. Před ní se na ni společně připravujeme: nácvik písní, rozdělení čtení, určení dětí, které ponesou obětní dary, příprava přímluv. Dětem je též nabídnuta možnost přistoupit ke svátosti smíření. Odpolední hra se tím posouvá, protože děti jsou rády za příjezd kněze a chtějí si s ním užít každou volnou chvíli. Využívají možnosti k povídání i společnému zpěvu. Kněz zůstává s námi při hře, až do večere.

4.4.1 Odpolední hra – Věčně foukám bubliny⁴²

Cíl: udělat co největší bublinu, podpořit soutěživost, získat odměnu, zakusit radost ze hry.

Místo: zahrada na Přístavu.

Čas: 60 minut.

Pomůcky: 6 malých bublifuků, stopky.

Motivace: není třeba příliš motivovat, protože získat sladkou odměnu je samo motivací.

Samotná činnost: Velkomoravané spolu tráví více času. Na území se jen těžko seznamují s dalšími kamarády, protože někteří nejsou příliš nakloněni se s nimi dát do rozhovoru. Proto se vracejí rádi k těm, které už znají, a těší se vždy na něco nového, co spolu prožijí. Děti (šest dětí, protože máme šest bublifuků) se postaví na startovní čáru čelem ke zbývajícím dětem. Každému dáme bublifuk a řekněme jim, aby je opatrně otevřely. Také je poučíme, aby nezačaly foukat bubliny, dokud nenapočítá pověřený vedoucí do tří. Cílem je vyfouknout co největší bublinu během 30 vteřin. Ostatní děti necháme pozorovat, kdo nafoukne největší bublinu. Po uplynutí 30 vteřin řekneme „KONEC“. Vítězem se stává ten, kdo nafoukl největší bublinu. Hru obměňujeme další skupinou šesti dětí tak, aby se vystřídal všechny a nakonec dostaly odměnu všechny. Ten, kdo nafoukne největší bublinu, získává bublifuk jako cenu domů.

Varianta za nepříznivého počasí: hru je možné hrát za nepříznivého počasí uvnitř budovy, jen je třeba upozornit, že bubliny mohou štípat do očí, proto děti poučíme, aby je držely vzdálené od očí. Máme po ruce pomocníky, kteří omyjí dětem oči, pokud bude potřeba. V případě, že se bublifuk vylije na koberec, vyčistíme jej vodou a vysušíme ručníkem.

⁴² Srov. tamtéž.

4.5 Čtvrtek – Celodenní výlet

Změna programu dne: dopolední i odpolední program se mění, protože jedeme na výlet na Svatý Hostýn. Svačina je formou balíčku.

4.5.1 Putujeme po Moravě

Součástí velkomoravské mise je navazování přátelství a poznávání vzdělanosti. K tomuto nejbližšímu poznávání je určen Svatý Hostýn; místo v blízkosti území říše. Cílem je organizovaná činnost ve věkově různorodé činnosti, výchova k začlenění do společnosti a prevence sociálně-patologických jevů.⁴³ Rozcvička odpadá a snídane se posouvá na dřívější hodinu. Všichni mají obléknuta táborová trička, abychom měli jednodušší přehled o dětech i o návratu dětí z rozchodu. Autobusem vyjíždíme do Bystřice pod Hostýnem v 8,04 hodin. Z Bystřice pod Hostýnem nám na Hostýn navazuje spoj z autobusového nádraží v 8,43 hodin. Na místo přijíždíme v 9,03 hodin. Máme štěstí, protože již poněkoli káté nás veze stejný pan řidič z Rajnochovic až na Svatý Hostýn. Děti mu věnují jeden balíček svačiny i se šťávou, děkují a tleskají za bezpečný dovoz a přeji pěkný den. Na Svatý Hostýn je to ještě kousek, proto při vystoupení dětí z autobusu na ně dáváme velký pozor. Po výstupu na Hostýn najdeme louku na sezení a posvačíme. Na 10,00 hodin nás čeká společné slavení mše svaté v bazilice, kterou přenášejí kamery, a tak rodiče a příbuzní mohou mši svatou prožívat s námi. Děti se při ní zapojují do liturgie: ministranti, lektoři, ostatní se zapojují zpěvem. Po ní jsme seznámeni s historií místa. Hlavní vedoucí ještě nezapomene po příchodu na Hostýn rezervovat místo na oběd v restauraci. Oběd máme tímto zajištěn.

Po mši svaté necháváme dětem hodinu volna, aby mohly koupit dárečky pro své příbuzné. Dbáme na to, aby nejmenší děti vždy chodily s někým starším či vedoucím.

Do 13 hodin zůstáváme na Svatém Hostýně, děti se mohou vyběhat, zahrát si jednoduchou hru, ne však příliš náročnou, protože pak odcházíme pěšky z Hostýnu do

⁴³ Srov. HEŘMANOVÁ, J. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. 2. vyd. Praha: Národní institut dětí a mládeže, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009, s. 76. ISBN 978-80-86784-77-9.

Rajnochovic. Po příchodu nás čeká teplá večere, úklid, hygiena, večerní modlitba a DVD projekce. Všichni jsme velmi unavení a potřebujeme odpočívat. U pěkného filmu či pohádky se příjemně usíná. Pokud menší děti usnou při projekci, nebudíme je, ale starší kamarádi či vedoucí je odnášejí na pokoje. Ráno se pak ptají, jak se dostaly na pokoj, a představujeme jim ty, kteří je nesli. Neobejde se to bez udivení i smíchu. V případě nepříznivého počasí celodenní výlet posouváme na jiný den.

4.6 Pátek – Slovanský jazyk a písmo

4.6.1 Dopolnední hra – Napiš dopis v hlaholici⁴⁴

Cíl: děti umí napsat dopis v jazyku neznámém, umí požádat o pomoc, snaží se udělat radost pro své rodiče, posilujeme vědomí, že náročný úkol dítě zvládne, radost ze splněného úkolu.

Místo: budova.

Čas: 60 minut.

Pomůcky: list papíru, abeceda hlaholice, psací potřeby, popř. pastelky.

Motivace: připravit pro rodiče dopis na uvítání v jiném jazyce.

Samotná činnost: Velkomoravská říše je místem vzdělávání. Proto si děti zkusí, jak se v té době psalo, a pokusí se napsat jednoduchý dopis pro své rodiče, který jim předají při návratu domů. Podle předlohy hlaholice formulují dopis pro rodiče a barevně jej zdobí. Protože je toto psaní náročné, ponecháme dětem volnost bez časového ukončení a pustíme jim k tomu příjemnou hudbu. Všechny děti za velkou snahu pochválíme a na svačinu slíbíme „melounovou bombu“ plnou gumových bonbonů pro každý tým. Na to se děti moc těší a ještě více se snaží napsat krásný dopis rodičům, protože tábor se pomalu chýlí ke konci.

Hodnocení: každý tým za odměnu na svačinu dostane „melounovou bombu“ (vydlabaná polovina melounu plná ovoce a gumových bonbonů).

⁴⁴ Srov. Příloha 6.

Varianta za nepříznivého počasí: za příznivého i nepříznivého počasí se tato aktivita plní v budově.

4.6.2 Odpolední program – Fotbalový turnaj

Na odpoledne, téměř do večera, se již stal tradicí fotbalový turnaj. Jde o soutěž, kdy vítězný tým obdrží putovní pohár a nejlepší hráči získávají medaile: zlatou, stříbrnou a bronzovou. Děti se rozdělí již den předem podle toho, kdo by se chtěl účastnit fotbalového turnaje. Ty, které hrát fotbal nebudou, si pod vedením vedoucích vyrábějí kostýmy z krepového papíru a během turnaje v nich fandí a povzbuzují jednotlivé týmy.

Cílem je poskytnout účastníkům ověření si svých schopností a dovedností v této aktivitě a při výsledcích porovnat tyto schopnosti a dovednosti s jinými účastníky.⁴⁵ Nyní již spolu nesoutěží kmemy, ale jednotlivé týmy. Vztahy na území jsou již tak propojené, že to, kdo je z kterého kmene, již není tak podstatné.

Fotbal se hraje 2x20 minut. Ti, kteří chtějí hrát, se rozdělí do týmů a je překvapením, že mladší chtějí být v týmu s malými. Vítězná družstva pak hrají proti sobě o pohár. Vítězný tým na 1 rok přijímá tento putovní pohár. Děti pak na připravené lístky hodnotí hráče a stanovují pořadí: 1., 2. a 3. místo. Při slavnostním předávání poháru je velmi veselá atmosféra, předávají se medaile, sladkosti, je společné fotografování s vítězným týmem a doprovodnou hudbou, z reproduktorů po celém areálu zní píseň *We are the champions*.

Po celou dobu utkání zní na hřišti hudba, aby se všem roztleskávačkám a roztleskávačům dobře tančilo. Ostatní děti fandí hráčům.

Za odměnu na všechny čeká táborák a předposlední společný večer při ohni, písničkách i vyprávění. Večerní hra tím odpadá.

⁴⁵ Srov. HEŘMANOVÁ, J. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. 2. vyd. Praha: Národní institut dětí a mládeže, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2009, s. 84. ISBN 978-80-86784-77-9.

4.7 Sobota – Půchod Cyrila a Metoděje na Moravu

4.7.1 Dopolodní hra – H. V. v T. P.⁴⁶

Cíl: radost dětí, že vymyslely trik na hlavního vedoucího, komunikují a spolupracují, zážitek pro ně na celý další rok.

Místo: společenská místnost.

Čas: neomezen.

Pomůcky: 6 rolí toaletního papíru (T. P.), stopky.

Motivace: není třeba děti motivovat, protože balit hlavního vedoucího (H. V.) do toaletního papíru (T. P.) by si chtěl vyzkoušet každý. Není problém vybrat z dětí 6 dobrovolníků.

Samotná činnost: protože po celý tábor byl hlavní vedoucí jako ten, který rozdělával hřivny a umožňoval dětem život ve velkomoravských podmínkách, rozhodly se děti, že je řada na něm, aby se mu za náročnost tábora „pomstily“. Cílem je hlavního vedoucího (H. V.) úplně zabalit do toaletního papíru. Samozřejmě bude třeba, aby někdo z vedoucích hlídal čas, aby na vše bylo jen 60 vteřin. 6 dětí se postaví dopředu místnosti a každé z nich obdrží roli toaletního papíru. H. V. se posadí na podlahu a pomocník řekne dětem, že až napočítá do tří, budou mít jen 60 sekund na to, aby zabalily „H. V.“ do „T. P.“ Pomocník napočítá do tří a řekne „START“. Za 60 sekund řekne „STOP“.

Děti bude tato hra bavit mnohem více, když se bude H.V. kroutit, hlasitě protestovat a jednat tak, jakože je mu to nepříjemné. Pokud to udělají pořádně a zabalí jej jako mumii, je pravděpodobné, že nebude moci chodit a pohybovat rukama, aby si sundal „T.P.“ Jeho důvěryhodný pomocník mu pomůže se vybalit. Také je třeba, aby byly připraveny uklidit stovky metrů toaletního papíru. S mumii se děti mohou na památku vyfotit.

Hodnocení: pro děti je hodnocením společné fotografování s mumii – hlavním vedoucím tábora!

⁴⁶ Srov. Balík skvělých her. In *100 dětských her plných legrace!* [online]. [cit. 19.9.2011]. Dostupné z WWW: <http://www.katecheze.cz/trip/sto_her.doc>.

Varianta za nepříznivého počasí: hra se může hrát jak venku, tak uvnitř budovy.

4.7.2 Odpolední program - Procházka po okolí (příjezd kněze, v přírodě slavíme svátost smíření, po návratu mše svatá)

Příjezd kněze mezi nás je pro všechny velkou radostí. Protože P. Karel Hořák s námi chce být co nejdéle a může s námi být celé odpoledne až do večere, po domluvě se rozhodneme pro procházku přes louku po Rajnochovicích,⁴⁷ která má zakončení u koní s možností projet se a slavnostní pozvání všech na zmrzlinu, která se po procházce bude určitě hodit! Během procházky mohou děti přistupovat ke svátosti smíření. Příroda je lákavá a svátost smíření při procházce málokdo zakusil. Děti tak tuto možnost mohou využít, aby jich pak co nejvíce mohlo při mši svaté přistoupit ke svatému přijímání.

Pro ty, kdo ke svaté zpovědi nepůjdou, se naskýtají krásné chvíle v přírodě. Starší nesou menší na zádech, tvoří se skupinky, které spolu hovoří a smějí se. Posiluje se mezi nimi sociální citění, tvoří se ovzduší přátelství, radosti a lásky. Kněz jde s jednotlivými dětmi poslední a jeden z vedoucích u sebe shromažďuje děti a po jednom je knězi posílá, aby každý měl dostatek soukromí. Procházka uběhne velice rychle a všichni se již netrpělivě těší na zmrzlinu a nevnímají délku trasy. Podle možností pak někteří mohou využít jízdu na koni, která je součástí areálu, kde se prodává zmrzlina. Vracíme se na večeri, která se podává o něco dříve. Všichni jsou po procházce hladoví. Vyhlídka dobré večere je motivací pro všechny, aby zdolali zpáteční trasu na Přístav. Večerní program pak pokračuje po úklidu po večeri, hygieně a večerní modlitbě. A začíná večerní program: rej masek. Masky předvádí své umění tancem, zpěvem, něčím netradičním, co k masce patří. Ze všech masek se pak volí ta nejhezčí, která získává odměnu. Protože všechny masky jsou vždy pěkné, ocenění dostávají všechny masky.

Pověření vedoucí pak mají za úkol připravit slavnostní vyhodnocení celotáborové hry. Hlavní cenu však musejí týmy najít. Zástupci mužské části vybírají místa v budově (4 kmeny - 4 místa), které si pak „pytel plný překvapení“⁴⁸ musejí najít. Není to tak

⁴⁷ Srov. Příloha 7.

⁴⁸ Velký sáček plný sladkostí, který si týmy musejí samy najít a o obsah se rozdělit s ostatními.

jednoduché. Navíc to dětem ztížíme, abychom viděli, jak se naučily během tábora nemyslet jen na sebe, ale uměly se o poklad rozdělit s ostatními.

4.8 Neděle – Konec tábora a odjezd z Rajnochovic

Budíček a rozcvička se vynechávají a necháme děti odpočinout! Den zahajujeme modlitbou a snídaní. Po ní následuje úklid. Protože je před námi nedělení mše svatá, děti se v čase do mše svaté balí a uklízejí na pokojích. Odcházíme na mši svatou. Po ní následuje oběd, po obědě rozdělení do skupinek pod dohledem vedoucích tak, aby byl úklid co nejdříve hotový. Ve zbývajícím čase, než se začnou sjíždět rodiče pro děti, hrají někteří oblíbený stolní fotbal, ostatní využívají každou chvíli, aby byli co nejdéle se svými kamarády a vedoucími. Povídá se, zpívá, utužují se vztahy a vyměňují čísla mobilních telefonů. S dětmi se na nějaký čas loučíme. Není to na celý rok, protože od září pak začnou další volnočasové programy, na které jsou děti průběžně podle zaměření zvány. Děti předáváme rodičům zpět a loučíme se pozdravem: NA PŘÍSTAVU ZASE PŘÍŠTÉ AHOJ!

ZÁVĚR

Cílem tohoto bakalářského projektu bylo představit celý letní tábor pro účastníky projektu „Farnost blíž farnosti“. Zároveň popisuje krůček po krůčku přípravu tohoto letního tábora.

V úvodní kapitole jsme se nezapomněli pozastavit nad vznikem tohoto projektu, s jeho úskalími, obavami i konečným praktickým uskutečňováním již 7 let.

V 2. kapitole jsme nahlíželi na účastníky tohoto projektu na základě psychologických aspektů výchovy ve volném čase. Zabývali jsme se základní charakteristikou jednotlivých údobí v životě člověka.

Ve 3. kapitole jsme se zabývali již bližším pohledem na zamýšlený letní tábor. Kapitola obsahuje charakteristiku tábora: jeho organizaci, informace, místo uskutečnění tábora, personální zajištění, táborovou propagaci, denní program či finanční zajištění tábora, sponzory, téma a cíle tábora, hodnocení her i řešení nepříznivého počasí.

V poslední, 4. kapitole je předložen podrobněji rozpracovaný plán „Velkomoravského tábora“ den po dni. Vybrané téma navazuje na jubileum 1.150 let příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, které se připomeneme za 2 roky. Reagovali jsme na výzvu našich biskupů, a tak jsme přijali za vlastní seznámit se s historií i dějinami a nechali je proniknout do oblastí, kde se děti a mládež budou moci stát přímými účastníky kmenů tehdejší doby. Takto intenzivněji pak bude možné prožívat všední velkomoravský život: jeho taje i zákoutí, jeho těžkosti i nebezpečí při hrách, vzdělávání se i společném týdenním životě na tomto táboře.

Výhodou je variabilní zaměňování každodenních činností a aktivit, závislých na únavě dětí i na počasí. Je nabídkou pro farnosti v olomoucké arcidiecézi, i diecézích v naší zemi. Návrh tohoto tábora bude realizován o letních prázdninách roku 2012.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Tábtorový jídelníček Rajnochovice 2012

Příloha 2 – Pozvánka a přihláška na letní tábor do Rajnochovic 2012

Příloha 3 – Potvrzení o bezinfekčnosti

Příloha 4 – Plakátek

Příloha 5 – Tábtorový deník

Příloha 6 – Hlaholice

Příloha 7 – Mapa Rajnochovic

Příloha 8 – Rozpis víkendových programů během roku

SEZNAM ZKRATEK

apod. - a podobně

atd. - a tak dále

cit. - citováno

KKC - Katechismus katolické církve

Mons. - monsignore

např. - například

OCarm. - Řád bratří blahoslavené Panny Marie z hory Karmel

P. - pater

popř. - popřípadě

s. - strana

SDB - Salesiáni Dona Bosca

srov. - srovnej

tzn. - to znamená

tzv. - takzvaný

vyd. - vydání

BIBLIOGRAFIE

Literatura

BENEDIKT XVI. *Caritas in veritate : encyklika o integrálním lidském rozvoji v lásce a v pravdě z 29. června 2009*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2009. 109 s. ISBN 978-80-7195-414-9.

BENEDIKT XVI. *365 dní s Benediktem XVI.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2009. 255 s. ISBN 978-80-7195-337-1.

BOSCO, J. *Můj život pro mladé*. Praha: Portál, 2007. 232 s. ISBN 978-80-7367-247-8.

DUHA : Katolický časopis pro děvčata a chlapce, 2009, roč. 10, č. 2.

HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času*. 1. vyd. Praha: Portál. 240 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

HEŘMANOVÁ, J. *Metodika pro podporu tvorby školního vzdělávacího programu ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání*. 2. vyd. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor pro mládež, Národní Institut dětí a mládeže, 2009. 110 s. ISBN 978-80-86784-77-9.

JAN PAVEL II. *Familiaris consortio : apoštolská adhortace Jana Paola II. o úkolech křesťanské rodiny v současném světě z 22. listopadu 1981*. 2. vyd. Praha: Zvon, 1996. 101 s. ISBN 80-7113-161-X.

KATECHISMUS KATOLICKÉ CÍRKVE. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. 793 s. ISBN 80-7113-132-6.

SMAHEL, R. *Domov prožít, domov vytvářet*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1995. 155 s.

VÁŇOVÁ, J. a KAPLÁNEK, M. *Práce v salesiánském duchu : příručka pro spolupracovníky v salesiánských dílech v ČR*. Praha: Salesiánská provincie Praha, 2002.

Internetové zdroje

Balík skvělých her. In *100 dětských her plných legrace!* [online]. [cit. 19.9.2011]. Dostupné z WWW: <http://www.katecheze.cz/trip/sto_her.doc>.

Na oslavy příchodu sv. Cyrila a Metoděje v roce 2013 přijede papež. In *Velehrad* [online]. [cit. 19.9.2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.velehrad.org.uk/?p=1579>>.

Občanské sdružení Sarkander. In *Výroční zpráva Občanského sdružení dětí a mládeže Sarkander za rok 2010* [online]. [cit. 29.9.2011]. Dostupné z WWW: <<http://ado.cz/sarkander/>>.

Pastýřský list otce biskupa Vojtěcha k Roku křtu 2011. In *Křest je velký Boží dar - příprava k oslavě 1150. výročí příchodu svatých Cyrila a Metoděje na Moravu* [online]. [cit. 20.9.2011]. Dostupné z WWW: <[http://www.maticevelehradska.cz/Resources/File/Past_list%20Rok%20krtu%202011%20\(Br_.pdf](http://www.maticevelehradska.cz/Resources/File/Past_list%20Rok%20krtu%202011%20(Br_.pdf)>.

Řeznictví a uzenářství u Bořutů. In *Speciální akční nabídka k oslavám 750. výročí první písemné zmínky o Slušovicích* [online]. [cit. 20.9.2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.reznictvi-boruta.cz/>>.

SMAHEL, R. *Eriksonova koncepce epigenese psychiky* [online]. [cit. 17. 8. 2011]. Dostupné z WWW: <http://www.cmtf.upol.cz/fileadmin/user_upload/CMTF/Katedra_krestanske_vychovy/etika.pdf>.

Zotavovací akce. In Vyhláška č. 106/2001 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, ve znění pozdějších předpisů vyhlášky č. 148/2004 Sb. [online]. [cit. 29.9.2011]. Dostupné z WWW: <http://www.khszlin.cz/hdd_za.htm/>.

PŘÍLOHY

Příloha 1

Táborový jídelníček Rajnochovice 2012

Den	snídaně	oběd	večeře
Neděle 5. 8.	☺	☺	Buchty + šťáva
Pondělí 6. 8.	Chleba s mrkvovou pomazánkou + čaj	Bramborový guláš s párkem	Guláš, pomazánka + buchty od mámy
Úterý 7. 8.	Chleba se sýrovou pomazánkou + zelenina + čaj	Čočková polívička + rajnochovické bramboráčky	Obalovaný chleba ve vajíčku s hořčicí, kečupem a zeleninou
Středa 8. 8.	Chleba s paštikovou pomazánkou + čaj	Kuřecí vývar + rajská omáčka s karbenátky	opékání
Čtvrtek 9. 8.	Chleba s nutelou + čaj	Balíčky na túru + šťáva	Krupicová kaše + šťáva
Pátek 10. 8.	Chleba s marmeládou + čaj	Těstoviny několikrát na sladko	Brambory ve slupce + šťáva
Sobota 11. 8.	Chleba s vajíčkovou pomazánkou + čaj	Balíčky na túru + šťáva	Zeleninová polívička s brambůrkem, smažený sýr, brambory, okurkový salát
Neděle 12. 8.	Ke snídani, co dům dá (dal)	Sekaná s bramborem, broskvový kompot + ananasový kompot	ARIVEDERČI
Svačinky:	☺ Každý den nějaké	☺ ovoce, zelenina	buchty, puding, melounová bomba

Vypracovala: Martina Krajčová ☺

Štípa dne 10. 5. 2012

Schválil(a):

Bud' IN! III., Rajnochovice 2012

Kdy: od 5. srpna do 12. srpna

Kde: Přístav Rajnochovice

Příjezd: neděle kolem 19,00 hod.

Odjezd: neděle od 15 hod.

Cena: 1.200 Kč

Co si vzít s sebou?

Přezůvky, kartičku pojišťovny (stačí kopie) a potvrzení o bezinfekčnosti, potvrzení od lékaře, že je dítě způsobilé účastnit se letního tábora. Co ještě? Sportovní oblečení navenek, oblečení i do kostela, náhradní boty, plastovou láhev na šťávu a batůžek na cesty, hygienické potřeby, baterku, spacák, kopu dobré nálady, dobroty i pro všechny (i pro animátory - mají rádi nutelu!!), oblečení na karneval.

A co ještě?

Zeleninu (okurek, rajče, papriku), konzervu, paštiku, brambory, rýži, kousek salámu, tavené i plátkové sýry, ovoce, dobroty pro všechny, upečenou buchtu a to, co milí rodiče, uznáte za vhodné.

Co si nebrat?

Během tábora bude k dispozici můj telefon, tak moc prosím, nechejte mobily doma, protože ruší celý tábor. A věřte mi, zrovna příjemné to není. Opakuji, nechejte je všichni doma! Vyhnete se tím zbytečným komplikacím ze ztráty nebo poškození. Telefonní číslo hlavního vedoucího – 775341268 Vám ochotně bude k dispozici pro jakýkoliv dotaz, ale moc prosím, aby víkend zůstal víkendem dětí bez rodičů. Vrátime Vám je, nebojte!!!

Nezapomeň!

Na tábor je nutné přivést potvrzení od lékaře!

INFO:

Vzhledem k počtu prosím o co nejrychlejší odevzdání přihlášky s částkou 1.000 Kč, nejpozději však do konce května. Zbývajících 200 Kč při příjezdu na tábor. V případě finančních problémů se prosím obračejte buď na mě osobně, nebo prostřednictvím mého telefonního čísla k osobnímu kontaktu. Kdo se včas přihlásí, má víkend jistý! Kapacita je pro letošní rok omezena! Kapacita 40 osob! Opravdu prosím o dodržení termínu odevzdání přihlášky. Tak neváhejte a hlase se!!!

Na krásně prožitý tábor se moc těší hlavní vedoucí tábora Marta Krajčová a tým animátorů se skvělými kuchařkami, jak jistě víte.....:-)

Závazná přihláška

Jméno a příjmení:

.....

Den, měsíc a rok narození; rodné číslo:

.....

Bydliště:

.....

Pojišťovna:.....

Zdravotní problémy, užívané léky a omezení, o kterých je třeba vědět:

.....

Zájmy:

.....

Kontakt na rodiče (e-mail a mobil).....

.....

Datum a podpis rodičů:

.....

Potvrzení o bezinfekčnosti

Privézt v den příjezdu na letní tábor do Rajnochovic!

Mé dítě (jméno a příjmení)

.....narozen(a).....

Bydlištěje v den nástupu na letní tábor
v Rajnochovicích zdravé a nehrozí mu nějaká nákaza související s
karanténou.

5. srpna 2012

.....
podpis rodičů

Jako každý rok, i letos je pro Vás připraven jedinečný,

v pořadí III. ročník

Letního křesťanského tábora „Bud' IN 2012“

aneb
aneb

„Tábor velkomoravský“

Termín a místo: od 5. – 12. srpna 2012 na Přístavu v Rajnochovicích

Zveme všechny kluky a holky od 6 let

na dobrodružství naší Velkomoravské říše.

Cena: 1.200 Kč

**Přihlášky, prosím, odevzdejte nejpozději do konce května kněžím na faru
nebo hlavnímu vedoucímu tábora.**

Těšíme se právě na tebe, tak neváhej!

Bližší informace:

Marta Krajčová
tel. číslo 775341268
e-mail: karmel@centrum.cz
každý den po 19. hodině

„Bud' IN! II“; rok 2012

Bud' vítán(a) na letním táboře s názvem „Bud' IN!“ Heslo „Jedeme dál...“ pramení z pokračování loňského I. ročníku „Bud' IN“. Pokud jsi zde byl(a) vloni, víš, co to znamená „Bud' IN!“ Pokud ne, čeká tě parádní tábor, kde to budeš moci poznat a zakoušet. „Bud' IN“ je super!

Jsem rád(a), že jsi tady, protože chceš být jako já IN. Jsou mezi Vámi chlapci i děvčata, kteří se už tohoto tábora nemohli dočkat. Na našem táboře by mělo všechno vonět radostí, sluncem, lesem, rozkvetlou loukou. Ale také především přátelstvím, skromností, čistotou a vůbec všemi krásnými vlastnostmi, které člověk může mít.

Ale nejdřív společně poděkujme našemu Pánu za dar odpočinku a prázdnin, ale také za tento tábor zvláště. Připomeňme si naše rodiče, kteří nám dovolili na tento tábor jet. Na všechny, které máme rádi. Pokud chceme, aby náš tábor byl nezapomenutelný a krásný (zapomeňte na to, že by to tak nebylo!), musíme do něj každý vložit to nejlepší, co v sobě máme, a spoluvytvářet tábor, na který bude každý z Vás dlouho vzpomínat a kam se bude mezi nás zpátky rád(a) vracet.

Zároveň tě však prosím, abys všechny své záporné vlastnosti nechal(ala) doma, vždyť přece víš, že jsou s nimi jen samé problémy. A protože člověk sám na to nestačí, potřebuje Boží milost. Každý den Pána nezapomeň poprosit o pomoc. Aby to tady bylo suprovní a nikomu se nic zlého nestalo! Abychom den ode dne více zakoušeli, že nás má stále více rád! Posílám ti na cestu dva pomocníky, ale stttttt... Poznáš je!

Společně stojíme na začátku a zároveň i společně vstupujeme do našeho tábora. Co tě čeká? Určitě radost, dobrodružství, napětí, zkoušky, přátelství... ale co? To snadno poznáš! Nechej se překvapit.

S tebou na našem táboře a na společně prožité chvíle se těší:

P. Karel Hořák, Marta Krajčová a tým skvělých animátorů a kuchtíků k zaplnění našich žaludků.

Jenom Bůh může dát víru, ale ty o ní můžeš dát svědectví.

Jenom Bůh může dát naději, ale ty můžeš vlít důvěru svým
bratřím a sestrám. Jenom Bůh může dát lásku, ale ty můžeš

naučit milovat. Jenom Bůh může dát pokoj, ale ty můžeš

zasévat jednotu. Jenom Bůh může dát sílu,

ale ty můžeš být oporou. Jenom Bůh je cesta,

ale ty ji můžeš ukázat ostatním. Jenom Bůh je světlo,

ale ty je můžeš zapálit v lidských očích. Jenom Bůh je život,

ale ty můžeš v ostatních vzkřísit touhu žít.

Jenom Bůh může udělat to, co se zdá nemožné, ale ty můžeš udělat to,

co je možné. Jenom Bůh sám sobě stačí, ale raději spoléhá na tebe.

Tábor končí, ale nekončí naše vzájemné přátelství, naše společná snaha o všestranné zdokonalování.

Na táboře jsi poznal(a), co dovedeš, kde jsou tvé slabosti a v čem se máš zdokonalovat. Už dobře víš, že napoprvé se hned všechno nepodaří. Ale s Ježíšem a Marií nemůžeš život prohrát, i kdybys byl sám(a), jediný(á) ve třídě. Měj každého rád(a), ale zachovej si svůj správný životní směr. Vždyť jsi zakotvil(a) na Příkladu. A Příklad je místo, kam se má vracet... Tak příště... Už nyní s tebou počítám.

Ať žije Příklad 2013

P. Karel Hořák, Marta Krajčová a skvělý tým animátorů a kuchařů

P.S. Nikdy nejsi sám (sama)

Tak zase
za rok...

Prázdninová litanie

Pane, ochraň mne

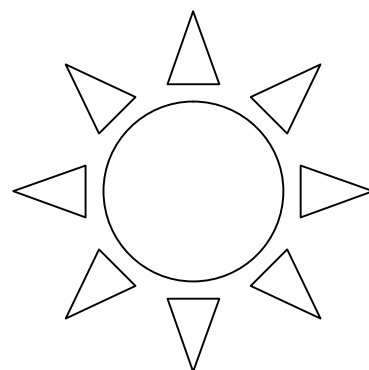
...před nesmyslnými dny nudy.

...před dny bez modlitby a myšlenek na tebe.

...před tlacháním a špinavými řečmi.

...před skleslostí a neovládáním se.

...před lhostejností.

Prosím tě,

...otevři mi oči pro všechno dobré a krásné.

...ať má ústa nacházejí slova radosti.

...ať jsou mé ruce ochotny dávat a pomáhat.

...ať s bdělým duchem přijímám pravdu.

...pomoz mi, abych svým životem zvěstoval/a tebe.

Amen.

Autogramiáda

Najdi ke každé z otázek dvě odpovědi a zjisti tak zase něco víc o svých kamarádech.

POZOR: OD KAŽDÉHO ČLOVĚKA MŮŽEŠ ZÍSKAT JEN 1 PODPIS.

Kdo chodí ministrovat?		
Kdo už byl někdy u moře?		
Kdo hraje na nějaký hudební nástroj?		
Kdo má víc než jednoho sourozence?		
Kdo rád kreslí?		
Kdo někdy něco vyhrál? (v soutěži, v tombole, na závodech atd.)		
Kdo měl někdy sádku?		
Kdo umí něco uvařit nebo upéct?		
Kdo rád hraje fotbal?		
Kdo má doma nějaké zvíře?		

Jaké bude počasí?

Deštivo

- západ slunce do mlhy nebo do mraků
- krvavě červený východ slunce
- nízko nad zemí létající vlaštovky
- vlézají-li žáby a raci, zalézají-li žížaly
- dotěrný hmyz (mouchy, komáři)
- žádná večerní a ranní rosa
- mlha stoupající z lesů
- příliš jasné hvězdy, příliš jasné dálky
- kruh okolo měsíce nebo slunce
- vytvářejí-li se před večerem těžké mraky
- šíří-li se z kanálů zápach

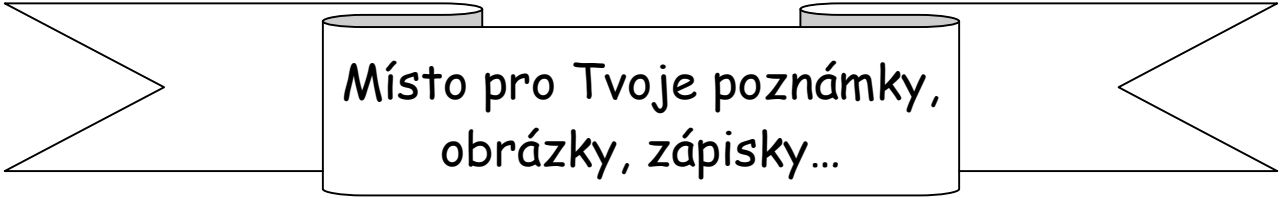
Hezké počasí

- tmavožlutý jasný a čistý východ slunce
- tmavožlutý západ slunce a přes den světle modrá obloha
- večer i ráno hojná rosa
- velký rozdíl mezi denní a noční teplotou
- přenášejí-li mravenci kukly
- kvákají-li žáby
- tká-li pavouk síť
- motýli usedají na stromech
- klesne-li po západu slunce rychle teplota
- je-li ráno nízká mlha a padá k zemi
- blýská-li se večer, ale nehřmí

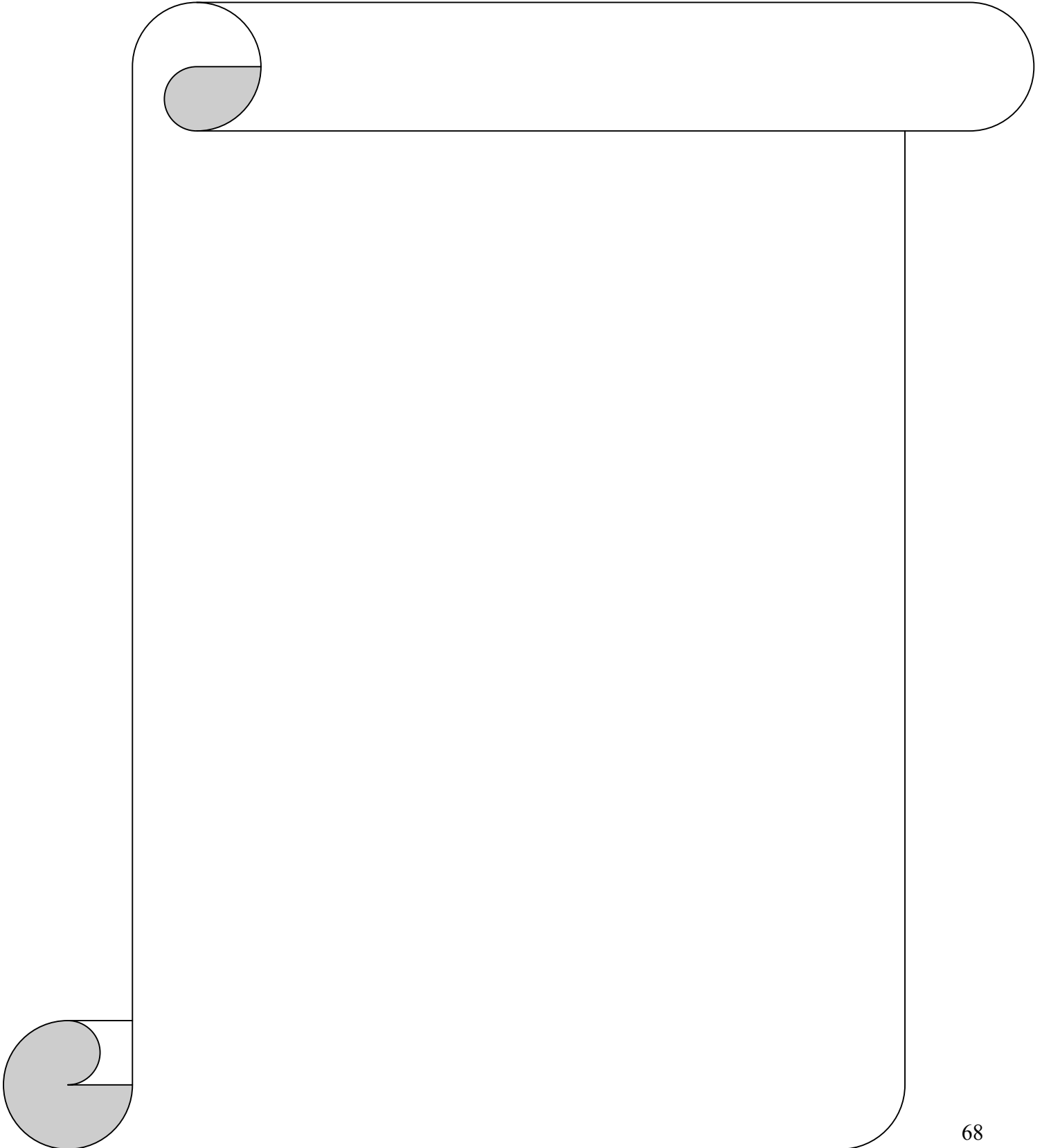
Bouřka

- náhlé ticho v přírodě
- dusno a těžké černé mraky
- s předstihem - bledé a pichlavé slunce
- mění-li se večer beránky v záplavu mraků

Místo pro Tvoje poznámky,
obrázky, zápisky...

Něco o fotbale

Všichni ho známe, asi každý jsme ho někdy hráli, ale co o něm vlastně víme...?

První zmínky o hře podobné fotbalu pochází již z období starověku: Nejstarší takovou hrou bylo čínské kudžu, hrané již ve 2. století př. n. l. V Řecku a Římě se hrálo mnoho míčových her, při některých se hrálo nohama. Jedním ze vzdálených předchůdců fotbalu je např. římská hra harpastum.

Vznik dnešního fotbalu má kořeny v Anglii 16. století. Tamní soukromé střední školy začaly v té době žáky nutit ke sportu. Každá ze škol však používala vlastní pravidla, která se navíc stále měnila.

Postupně vznikly dvě hlavní formy fotbalu: V jedné verzi pravidel hráči míč po hřišti přenášeli rukama, v druhé verzi se upřednostňovalo kopání do míče.

Rozvoj dopravy v 19. století umožnil pořádání soutěžních zápasů mezi jednotlivými školami. Meziškolní zápasy ve fotbale byly však kvůli zásadním rozdílům v pojetí hry prakticky nemožné. Proto se v roce 1848 sešli zástupci škol na jednání, jehož výsledkem byla první ucelená sada pravidel, tzv. Cambridgeská pravidla. Tato pravidla upřednostňovala kopání, bylo však dovoleno také čisté zachycení míče rukama.

Sjednocující tendence vyústily v založení The Football Association, prvního oficiálního fotbalového sdružení na světě (1863). Po několika setkáních vytvořila asociace sadu pravidel, z nichž nakonec vypustila pravidla dovolující běh s míčem v ruce a držení a podrážení protivníka s míčem.

I v pravidlech FA však byla některá ustanovení, která dnes zůstávají jen ve sportech jako ragby či americký fotbal. První pravidla také např. ani nestanovovala počet hráčů či tvar míče; na tom se měli soupeři dohodnout před každým zápasem.

První mezinárodní zápas proběhl mezi Anglií a Skotskem 30. listopadu 1872 a skončil bezbrankovou remízou.

Fotbal se postupně rozšířil i na kontinent, kde je nejstarším fotbalovým mužstvem patrně švýcarský Lausanne Football and Cricket Club založený v roce 1860.

Díky anglickým dělníkům pracujícím na stavbě železnice se fotbal dostal až do Jižní Ameriky, přičemž ale tato teorie rozšíření fotbalu na jihoamerický kontinent nebyla nikdy přesvědčivě doložena.

Dnes fotbal hrají profesionální fotbalisté po celém světě, mnoho dalších lidí se mu pak věnuje na amatérské či rekreační úrovni.

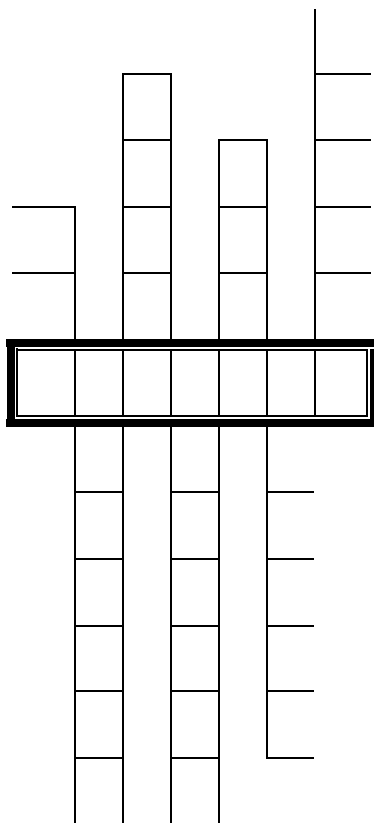
Luštím, luštíš, luštíme

Vyškrtej všechna slova v tabulce, čti zbylá písmena po řádcích a dozvíš se, jak se také nazývá město, odkud pocházeli Cyril a Metoděj.

F	T	M	Í	Ř	E	V	J	E	M
O	T	A	S	E	H	Ý	P	S	I
T	M	A	L	C	O	L	A	I	N
B	E	L	Ý	K	T	E	P	N	A
A	L	Í	T	O	S	T	K	E	O
L	É	T	O	N	E	L	A	T	I
I	D	O	M	E	K	O	N	Í	K
A	K	Š	I	L	E	K	A	R	V
V	E	L	E	H	R	A	D	I	T
Č	Í	M	A	K	Y	T	A	R	A

LÉTO, KYTARA, STOH, VELEHRAD, MÍČ, FOTBAL, PSI, VRAK, ELIŠKA, ŘÍM, MOTÝL, TENIS, TMA, ŘECKO, VÝLET, OTA, KANADA, TMEL, DOMEK, LÍTOST, VJEM, SEKERY, MINA, KONÍK, ITAL, RADIT, TEPNA

Jestli chceš vědět, jak se jmenuje jedno z děl Cyrila a Metoděje, vylušti si hřebenovku.

1. PTÁK, O KTERÉM SE ŘÍKÁ, ŽE PRÝ NOSÍ DĚTI
2. LOUPEŽNÍK Z LESA ŘÁHOLCE
3. HLAVNÍ MĚSTO JAPONSKA
4. JMÉNO ARCHANDĚLA, KTERÝ MARIÍ OZNÁMIL NAROZENÍ
JEŽÍŠE
5. PANOVNÍK
6. SVĚTADÍL
7. MODEL ZEMĚKOULE

Konstantin a Metoděj

Velká Morava je nejstarším státem západních Slovanů. Kníže Mojmír I. sjednotil Moravské a Nitranské knížectví a přijal křesťanství. Protože kněží z Franské říše sloužili mše svaté v latině, které Slované nerozuměli, požádal kníže Rastislav byzantského císaře Michala III., aby mu poslal kněze, jenž by lidem zvěstoval evangelium srozumitelným jazykem.

V roce 863 tedy přišli ze Soluně na Moravu Konstantin a Metoděj. Tito velmi vzdělaní bratři byli pravděpodobně Řekové, znali však bulharsko-makedonské nářečí, které bylo slovanské. Podle něj pro obyvatele Velkomoravské říše vytvořili novou řeč - staroslověnštinu. Konstantin pak z orientálních a malých řeckých písmen sestavil abecedu, jíž se říkalo hlaholice (později zjednodušená na cyrilici).

Do tohoto jazyka přeložili téměř celou Bibli a napsali v něm i jiná díla. Na Velké Moravě působili více než tři roky. Poté se vydali do Říma požádat papeže Hadriána II., aby dovolil používat staroslověnštinu při bohoslužbě.

Konstantin v Římě vstoupil do kláštera. Zde přijal jméno Cyril. Krátce nato zemřel a byl pochován v římském kostele sv. Klimenta.

Metoděj se stal arcibiskupem a vrátil se na Moravu, kde také v roce 885 zemřel. Kde je jeho hrob, dodnes nikdo neví.

Přestože dnes už v hlaholici nepíšeme a staroslověnsky taky většina z nás neumí, máme Konstantinu a Metoději stále za co děkovat. Vždyť díky nim jsme se stali křesťany, můžeme si číst Bibli, slavit mši svatou a poznávat Boha i svět kolem nás ve svém jazyce.

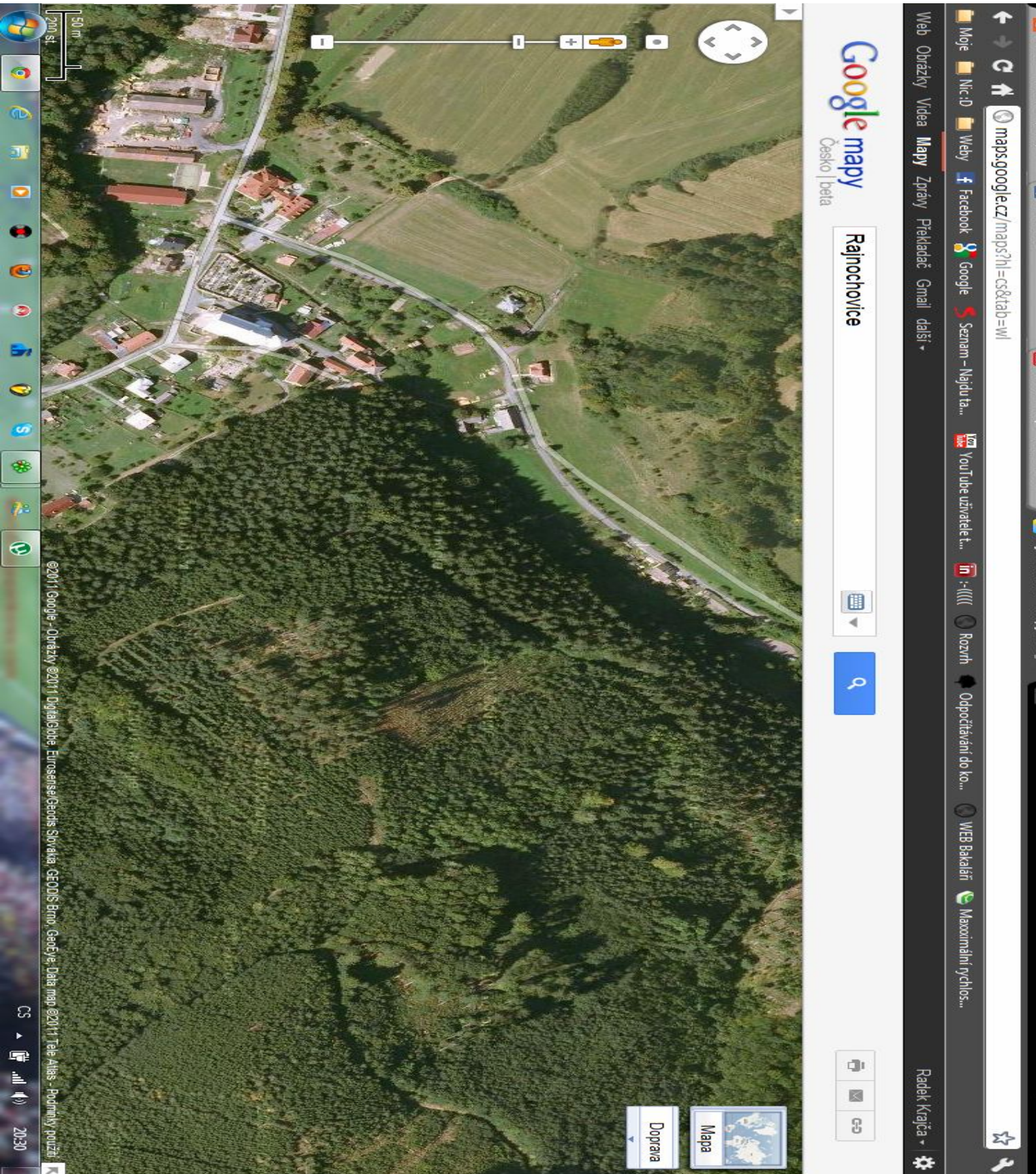
Pro tyto a jiné jejich zásluhy byli Konstantin a Metoděj prohlášeni za patrony Evropy a všech slovanských národů.

A takhle písmo vytvořené soluňskými bratry vypadá. Určitě se Ti během tábora bude hodit.

†	Ǝ	∞	∞	∞	∞	∞	∞
a	b	v	g	d	ε	ž	dz
∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞
z	i	i	g	k	l	m	n
∞	∞	b	∞	∞	∞	∞	∞
o	p	r	s	t	u	f	x (kh)
∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞
o	ts	č	š	št	w/ə	i	y
∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞	∞
æ/e	yu	ě	yě	ř	yř	f	i/v

Příloha 7
Mapa Rajnochovic

Příloha 8

Rozpis víkendových programů během roku

Program volnočasových aktivit projektu „Farnost blíž farnosti“ během školního roku

Září - začátek školního roku: děti, mládež

Říjen - vzdělávací: ministranti + chlapci

Říjen - formační: mládež a dospělí

Listopad - adventní víkend: děti a mládež

Leden - oslava vysvědčení: děti a mládež

Únor - vzdělávací: ministranti + chlapci

Únor - formační: mládež a dospělí

Březen - postní víkend: děti a mládež

Duben - velikonoční víkend: děti a mládež

Květen - tematicky zaměřený víkend: děti a mládež

Červen - 2x jednodenní výlet autobusem pro děti z náboženství;

(děti a mládež z různých míst olomoucké arcidiecéze)